

KALENDAR

Najsvetejšega Srca **Jezušovoga**

Kalendar za naročnike Novin i Marijinoga lista.
XX. leto.

Na 1923. leto

Z dovoljenjem prečastitoga vikarijata v Dolnji Lendavi.

Za odajo cena 5 D., po pošti 6 D.

Dobi se v Črensovcih, Prekmurje, pri vredništvu Novin i
Marijinoga lista, štero je kalendar na svetlo dalo.

Naročnikom M. Lista i Novin!

Dvajseto leto pride vam do rok Srca Jezušovoga kalendar. O koliko bojov je prestala tista pesnička ljudi v teh letaj, ki so se borili samo za tvoj hasek, narodek slovenski! Nešteri še živejo, drugi so legli že v grob — iz med njih, a ti nam si ostao — ostao si po blagoslovi Jezušovoga Srca *veren*. — Oni so te zgójili — oni borilci čuvali tvojo vero - občuvali tvojo poštenost! Obdrži je v zahvalnom spomini — moli za nje — ne daj se zapelati od nevernih prišlekov, ali koga nevarnoga domačega. Pobežen ostani, to žele od tebe Srce Jezušovo! Kalendar tvoj je pali povekšan — z Novinami vred — kak lani. Vse ide naprej. Ne podigavamo samo cene kak trgovci, nego davamo tudi več. Delamo vse brezplačno samo Bogi na čast i tvojoj duši na hasek, ljudstvo slovensko. Blagoslovite Srce Jezušovo.

Črenšovci, 1922. avg. 5. na god Snežne D. Marije.

Uredništvo Novin i M. Lista.

Blagoslovljeno novo leto

1923

Premetkljivi svetki.

Septuagesima	28. jan.	Sv. Trojstvo	27. maja
Pepelnica	14. febr.	Telovo	31. maja
Vüzem	1. aprila	Srce Jezušovo	8. junija
Vnebohod	10. maja	1. Adv. nedelja	2. dec.
Risalska nedelja	20. maja		

Kvatrni in drügi posti.

- I. kvatre, postne 21., 23. i 24. febr.
- II. kvatre, risalske 23., 25. i 26. maja
- III. kvatre, jesenske 19., 21. i 22. septembra.
- IV. kvatre, adventne 19., 21. i 22. decembra.

Posti Velkoga Četrtna, Petka, Sobote, pred vigilijami i kva'rni so z dvema križcma (††) zaznamüvani. Vigilski posti so: Kakti k Risalom, Vsem Svetcom, Božiči in k Velikoj Meši. Na Veliko Soboto po obedu mine post.

Letni časi.

Sprotoletje se začne 21. marca.
 Leto ali poletje se začne 22. junija
 Jesen se začne 24. septembra.
 Zima se začne 22. decembra.

Sunce i mesec.

Leta 1923. sunce potemni dvakrat i mesec dvakrat. Pri nas se vidi samo prvo potemnenje meseca, štero bode 3. marca 1923. Začne se ob 3. vöri in 38 minut, konec bo ob 5. vöri in 36. minut. Vidilo se bo v zapadnom deli Aziije, v Evropi, Afriki, v Južnoj i Severnoj Ameriki. Drügo potemnenje meseca bode 26. augusta. Pri nas se ne vidi.

Sunce potemni 17. marca. Začetek ob 12. vöri i 6. minut, konec ob 4. vöri i 3. minut popoldne. Vidi se samo v Južnih delih Južne Amerike, Afrike i na Atlanskem morji. Drügo popolno potemnenje sunca bo 10. in 11. septembra, začetek 10. sept. ob 7. vöri i 14. minut, konec 11. sept. ob 0.20 minutah. Vidilo se bo v celoj Sev. Ameriki, Grönlandiji i v sevrnom deli Južne Amerike.

Mesečna znamenja.

Mlad ☉

Prvi krajec ☾

Pun ☽

Zadnji krajec ☾

Vladarska hiža kraljevine Srbov, Hrvatov i Slovincov.

Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander. Rojen na Cetinji 4. dec. 1888. (po srpskom koledari 17. decembra). Prevzeo vladanje 1921. augusta 16. po očinoj smrti potom svoje vlade, ar je v Parizi ležao betežen ob priliki očine smrti. Oženjen je 8. jun. 1922. z princes. Marijov, hčerjov rumuns-koga kralja. Bratja: Princessa Jelena, rojena na Reki 23. oktobra l. 1884. (po srpsk. koledari 5. nov.) zdána 21. augusta (po srpsk. koledari 2. sept.) l. 1911. s Konštantinom Konštantinovičem, kotrigov bivše ruske carske rodbine. — Princ Jürrij, rojen na Cetinji 27. augusta (po srpskom koledari 9. septembra) leta 1887.

Narodni svetki.*

28. junija: Vidov dan, spomin na bitko na Kosovem l. 1389.

1. decembra: Osvetek nar. zjedinjenja Srbov, Hrvatov i Slovincov.

17. decembra: rojstni den Njeg. Vel. krala Aleksandra.

Poštné pristojbine.

Pisemske pošiljke		Paketi (v tüzemstvo)	
v tüzemstvo	v inozemstvo*	C e n e	
P i s m a		težne	vrednostne
do 20 gr. 50 par	do 20 gr. 200 par	do 5 kg. 8 din.	do 100 din. 100 p.
" 40 " 75 "	" 40 " 300 "	" 10 " 20 "	" 500 " 200 "
itd., za vsakih 20 gr.	itd., za vsakih 20	" 15 " 30 "	" 1000 " 500 "
25 par več. Edna	gramov 100 par več.	" 20 " 40 "	" 5000 " 10 din.
para je 4 filere.			
D o p i s n i c e		Ekspresnina 3 din	
navadne 25 par	navadne 100 par	Povratnica 1 "	
		Poizvednina 1 "	
T i s k o v i n e		Nakaznice	
do 50 gr. 10 par	do 50 gr. 40 par	(utalvány)	
" 100 " 20 "	" 100 " 80 "	Za znesek :	
itd., za vsakih 50	itd., za vsakis 50	do 25 din.	50 par
gramov 10 par več.	gram 40 par več.	" 50 "	80 "
		" 100 "	100 "
		" 300 "	150 "
		" 500 "	200 "
		" 1000 "	300 "
Priporočnina 1 Din.	Priporočnina 2 din.		
Ekspresnina 1 "	Ekspresnina 4 "		
Poizvednina 1 "	Poizvednina 4 "		
Zvün štemplov na navadna pisma se računajo ešče té cene.		Ekspresnina 1 dinar	
		Poizvednica 1 "	
*vö z orsaga.			

* Narodni svetki ali prazniki so tisti dnevi, štere obhajati zapove država ne pa cerkev na spomin kakših vekših državnih dogodkov.

Sečenj — Januar

Süšec — Februar

1	P	Novo leto. Obrez. Jez.	1	Č	Ignacij p. m.	☯
2	T	Najsv. Ime Jez.	2	P	Svečnica	
3	S	Genovefa dev.	3	S	Balaž p. m.	
4	Č	Tit. pūšp.	4	N	2. pred pepelnicov	
5	P	Telesfor p. m.	5	P	Agata dev. m.	
6	S	Sveti tre Krali	6	T	Dora dev. m.	
7	N	1. po treh Kraljih	7	S	Romuald apat	
8	P	Severin ap.	8	Č	Mat. Janoš spov.	☾
9	T	Julian m.	9	P	Ciril Aleksandr.	
10	S	Vilmoš	10	S	Školastika	
11	Č	Higin p. m.	11	N	3. pred pepelnicov	
12	P	Ernest	12	P	Eulalia dev.	
13	S	Veronika	13	T	Katarina od Riči	
14	N	2. po treh Kraljih	14	S	Pepelnica	††
15	P	Pavel pūšč.	15	Č	Faustin i Jovita	☯
16	T	Marcel pūšp. m.	16	P	Julijana dev. m.	
17	S	Anton apat pūšč.	17	S	Donat m.	
18	Č	Priska dev.	18	N	1. postna	
19	P	Kanut kralj m.	19	P	Konrad spov.	
20	S	Fabian i Sebastjan	20	T	Eleuterij p.	
21	N	3. po treh Kraljih	21	S	Eleonora. Kvatre	††
22	P	Vince m.	22	Č	Stól sv. Petra	
23	T	Janoš od almoštva	23	P	Peter Damj. p. Kvatr.	††
24	S	Timotej p.	24	S	Matjaš Kvatr.	†† ☯
25	Č	Spréobrnitev Pavla	25	N	2. postna	
26	P	Polikarp v. m.	26	P	Margeta	
27	S	Janoš Zlatovüstni	27	T	Leander	
28	N	1. pred pepelnicov	28	S	Roman	
29	P	Ferenc Salezki				
30	T	Martina dev.				
31	S	Peter Nolask. sp.				

Januar: Posvečeni sv. Držini: Jezusi, Mariji, Jožefi.

Februar: Posvečeni presv. imeni Jezušovomi.

Prekmurec prvi :

Sečen :

Či dež ide na den novoga leta, tak tüdi mešnjeka. Je januara mok-rilo, polje de slabo nosilo.

Süšec :

Či je svečna mraz, je v malom travni moker obraz. Kda se fašenk na sunci pečé, ti leto dober pov nesé.

Vremen :

Mlad 17-ga. Stalno. Mraz do 11. Od 12 do 18 nevugodno i oblačno, 19. mrzlo, potem se razvedri i mrzlo do 24-ga. 26. dež. 27. Dež. Do konca oblačno.

Mlad 15-ga. 1-ga veter i dež. od 4. do 10-ga oblačno i vetrovje, 14-ga sneg. 15. i 16-ga veter i dež, od 17. do 19. dež i oblačno, 20, 21. do konca lepo.

Mali traven — Marec

Veliki traven — April

1	Č	Albin pūšp. spovedn	1	N	Vūzem [Ⓐ]
2	P	Simplicij	2	P	Vūzemski pondelek
3	S	Kunigunda devica [Ⓐ]	3	T	Rihard pūšpek
4	N	3. postna	4	S	Isidor pk. cerk. vuč.
5	P	Eusebij mantrnik	5	Č	Vincencij Fer. sp.
6	T	Fridolin	6	P	Celestin
7	S	Tomaž Akvinčan	7	S	Herman Jož.
8	Č	Janoš od Boga spov.	8	N	1. po Vūzmi (bela) [Ⓒ]
9	P	Franciska [Ⓒ]	9	P	Marija Kleofa
10	S	40 mantrnikov	10	T	Ezehiel prorok
11	N	4. postna	11	S	León papa
12	P	Gregor očák cerkv.	12	Č	Sava
13	T	Nicefor pūšp. mantrn.	13	P	Hermenegild
14	S	Matilda kralica	14	S	Tiburt
15	Č	Longin mantrnik	15	N	2. po Vūzmi
16	P	Hilarij i Tacijan	16	P	Bela [Ⓐ]
17	S	Jedert (Gertrud) [Ⓐ]	17	T	Anicet papa mantrnik
18	N	5. postna (čarna)	18	S	Varstvo sv. Jožefa
19	P	Jožef hranitel Jez.	19	Č	Ema
20	T	Joahim spovednik	20	P	Marcetin
21	S	Bedenik apát	21	S	Anzelm cerkveni vučitel
22	Č	Oktavijan mantrnik	22	N	3. po Vūzmi
23	P	Marija 7 žalosti	23	P	Adalbert pk. mantr.
24	S	Gabriel nadangel	24	T	Jürij mantrnik [Ⓒ]
25	N	6. Cepl. Mar. [Ⓒ]	25	S	Marko evangelista
26	P	Emanuel mantrnik	26	Č	Marcellin pk. mantrnik
27	T	Rupert pk. mantr.	27	P	Zita devica
28	S	Gundram	28	S	Valer i Vitalis mantr.
29	Č	Veliki četrtek ^{††}	29	N	4. po Vūzmi
30	P	Veliki petek ^{††}	30	P	Sij. Katalejna [Ⓐ]
31	S	Velka sobota ^{††}			

Marc: Posvečeni sv. Jožefi.

April: Posvečeni božoj Glavi i sv. Janoši Evangelisti.

Mali traven: Premurec pravi: Veliki traven:

Zemla de v leti malo pila, če v
sūšci je preveč vlage dobila.

Žito ma žmetno klasovjé, če
česmigovec lepo cveté.

Vremen:

Mlad 17-ga. Od 1-ga do 5-ga nevugodno, mrzlo, od 6-ga do 9-ga toplo, 11-ga dež, od 12-ga do 16-ga lepo, od 17-ga do 19 vsako jutro mrzlo. Od 22 do konca nevugodno, od dneva bolje mrzlo, 30-ga sneg i mraz.

Mlad 16-ga. Do 4-ga preveč mrzlo, 5-ga lepo, vedro i toplo, 7 i 8. oblačno, dež, od 12. do 17. preveč mrzlo, vedrina, vetrovje, 19 dež, od 20. do 22. nevugodno, mrzlo, 23. nevugodno, 24—25 oblačno, toplo, dež, solčno, od 26. do 28 lepo, 29 dež, lepo i toplo.

Risalsček — Maj

Ivanšček — Junij

1	T	Filip i Jakob apošt.	
2	S	Athanaz pk., cerkv. oc.	
3	Č	Nájdjenje sv. Križa	
4	P	Florijan mantrnik	
5	S	Pius V. papa	
6	N	5. po Vüzmi	
7	P	Stanisláv pk. mantr.	☾
8	T	Mihal nadangel	} Križ.
9	S	Gregor Nazianski	
10	Č	Kristušov vnebohod	
11	P	Mamert pk.	
12	S	Pankracij	
13	N	6. po Vüzmi	
14	P	Bonifácij mantrnik	
15	T	Isidor mantrnik	☾
16	S	Janoš Nep. mantrnik	
17	Č	Paskal spov.	
18	P	Venancij.	
19	S	Celestin papa	††
20	N	Risali, Prih. sv. Dúha	
21	P	Risalski pondelek	
22	T	Julija devica	
23	S	Desiderij, Kvatre ††	☾
24	Č	Marija pomočnica	
25	P	Vrban papa m. Kvatr. ††	
26	S	Filip Nerejski sp. Kvatr. ††	
27	N	1. Sv. Trojstva	
28	P	Avguštin. Milan.	
29	T	Maksim	
30	S	Ferdinand kral	☾
31	Č	Telovo	

1	P	Pamfil mantrnik	†
2	S	Marijana devica	
3	N	2. po Risalih	
4	P	Kvirin	
5	T	Bonifácij pk. mantrnik.	
6	S	Norbert ap.	☾
7	Č	Robert apát	
8	P	Srca Jezušovo Medard	
9	S	Primoz i F. mantr.	
10	N	3. po Risalih	
11	P	Barnaba apostol	
12	T	Antonina mantrnica	
13	S	Padovanski Anton	
14	Č	Bazilij	☾
15	P	Vid, Modest mantr.	†
16	S	Reg. Franciskus	
17	N	4. po Risalih	
18	P	Marko i Marcel. mantr.	
19	T	Gerv. i Protazij mantr.	
20	S	Silverij púšpek, mantr.	
21	Č	Aložij Gonz. spov.	☾
22	P	Pavlin	†
23	S	Ediltruda krl. dev.	
24	N	5. po Risalih	
25	P	Viljem	
26	T	Janoš i Pavel mantrnika	
27	S	Ladislav kral	
28	Č	Leon p. pn.	☾
29	P	Peter i Pavel ap.	
30	S	Spomin Pavla apoštola	

Maj: Posvečen Preblaženoj Devici Mariji.

Junij: Posvečen presvetomi Srci Jezušovomi.

Risalsček: Premurec pravi: Ivanšček:

Risalsček moker, ivanjšček pa mlačen, kmet tisto leto bož žeden pa lačen.

Žitno leto slabo rodi, gda se na Telovo nebo skuži. Štirideset dni se nebo skuži, če na Madarovo ž njega rosi.

Vremen:

Mlad 15.-ga. Do 3.-ga po zarankaj mrzlo, ovak pa lepo, 4. grmlenca, dež, 5. spremenljivo i hladno, 6. zarankoma velka slana, ovak pa lepo i hladno, od 7. do 26. mrzle noči, topli dnevi velka suša, 27. nevugodno, 28—30 oblačno, dež, 31. velka slana vetrovje, večer dež.

Mlad 14.-ga. Od 2 do 4. preveč hladno i nevugodno, 5. preveč hladen dež, 7., 8. i 9. toplo. Dež i sunce. 26. dež. 28. lepo. 30. oblačno.

Jakopošček — Julij

Mešnjek — August

1	N	6. Krv. Jezušova	1	S	Verige sv. Petra
2	P	Srpna Marija	2	Č	Alfonz, Porcijunkula
3	T	Heliodor	3	P	Nájdba sv. Števana m.
4	S	Udelrik pk. spov.	4	S	Dominik spovednik ☉
5	Č	Ciril i Metod slov. ap.	5	N	11. po Risalih
6	P	Dominika devica ☾	6	P	Spreobrazenje Gosp.
7	S	Vilibald púšpek spov.	7	T	Kajetan spovednik
8	N	7. po Risalih	8	S	Cirjak diakon, mantr.
9	P	Veronika devica	9	Č	Roman mantrnik
10	T	Amalija devica	10	P	Lovrenc diakon mantr.
11	S	Pij papa mantr.	11	S	Zužana
12	Č	Mohor i Fort.	12	N	12. po Risalih ●
13	P	Margeta div. mantr.	13	P	Berchmans Janoš
14	S	Bonaventura vučitel ☼	14	T	Athanázija ††
15	N	8. po Risalih	15	S	Vel. meša. Vnéb. D. M.
16	P	Kármelska Bl. Dev. M.	16	Č	Rok spovednik
17	T	Aleksij sp.	17	P	Liberat apat
18	S	Miroslav	18	S	Jelena casarica
19	Č	Vincencij Pav.	19	N	13. po Risalih ☉
20	P	Eliaš prorok, Margeta	20	P	Stevan kral
21	S	Daniel prorok ☾	21	T	Bernát apat
22	N	9. po Risalih	22	S	Timotej mantrnik
23	P	Apolinár pk. mantrnik	23	Č	Filip Beniski spov.
24	T	Kristina dev. mantrnica	24	P	Brtalan apoštol
25	S	Jakob apoštol	25	S	Ludovik kral
26	Č	Ana mati Bl. Dev. Mar.	26	N	14. po Risalih ☼
27	P	Pantaleon mantr. ☼	27	P	Kalaz. Jožef
28	S	Inocencij papa spov.	28	T	Augustin cerkv. očaj pk.
29	N	10. po Risalih	29	S	Glávosek sv. Ivana
30	P	Judita mantrnica	30	Č	Roza Limanska
31	T	Ignácij loyolanski	31	P	Rajmund spovednik

Julij : Posvečeni presvetoj Krvi Jezušovej.

Av gust: Posvečeni prečistomi Srci Marijinomi.

Prekmurec pravi:

J a k o p e š č e k :

Štirideset dni bo še lepò, če je drugi den julija vedro.

M e š n j e k :

Kda je na Lovrencovo grozdje menko, goričanec si obeta vino sladko.

Vremen :

Mlad 14-ga. 2-ga zarankoma oblačno i nevugodno, 3. dež, od 4. do 8. velka vročina i lepo. 10. v noči grmlenca, dež. 11. velki dež. Od 12 do 28. velka vročina, potem dež do konca.

Mlad 12-ga. 2. oblačno, malo deža, 6. lepo, hladna noč, 7. dež, grmlenca, 8. zadosta lepo, od 9. do 14. vsaki den dež, 17. lepo, 18. velka burja, grmlenca, veter, dež.

Mihalšček — September Vsvesvišček — Oktober

1	S	Egidij, Verona, d
2	N	15. po Risalih
3	P	Doroteja ☾
4	T	Rozalija devica
5	S	Just, Lóvrenc spov.
6	Č	Zakarias prorok
7	P	Regina devica, mantr.
8	S	Mala meša. Nar. B.D M
9	N	16. po Risalih
10	P	Tol. Mikloš ☾
11	T	Teodora
12	S	Guido spovednik
13	Č	Notburga
14	P	Povišanje sv. križa
15	S	Nikodem mantr.
16	N	17. po Risalih
17	P	Lambert ☾
18	T	Kupert Jožef
19	S	Januarij m. Kvatre ††
20	Č	Eustahij m.
21	P	Mátaj apoštol Kvatre ††
22	S	Mauricij mantr. Kvatr. ††
23	N	18. po Risalih
24	P	Gelert pūšp. mantr.
25	T	Kleofaš vučenik Jez. ☾
26	S	Ciprian pūšp. mantr.
27	Č	Kozma i Damjan mantr.
28	P	Vencesláv král.
29	S	Mihál nadangel.
30	N	19. po Risalih

1	P	Remigij
2	T	Leodegar pk. spov.
3	S	Kandid mantrnik ☾
4	Č	Asiski Franciskus
5	P	Placid mantrnik
6	S	Bruno spovednik
7	N	20. Rožnovenska
8	P	Birgita
9	T	Areop. Dionisij pk.
10	S	Borg. Franciskus ☾
11	Č	Placidia devica
12	P	Maksimilijan pūšpek
13	S	Kalman. Didakus
14	N	21. po Risalih
15	P	Terezija devica
16	T	Galbus apat ☾
17	S	Hedvig
18	Č	Lukáč evangelist
19	P	Alk. Peter spovednik
20	S	Vendelin
21	N	22. po Risalih
22	P	Kordula dev. mantr.
23	T	Kap. Janoš
24	S	Rafael nadangel ☾
25	Č	Al. Margeta dev.
26	P	Demetrij mantrnik
27	S	Sabina mantrnica
28	N	23. po Risalih
29	P	Narcis pūšpek
30	T	Rod. Alfonz
31	S	Wolfgang(Vuk)pūšp. ††

September: Posvečeni angelom čuvarom i Mariji sedem žalosti.

Oktober: Posvečeni Kraljici sv. rožnoga venca.

Prekmurec pravi :

Mihalšček :

Či na Mihalovo sever vleče, veliko zimo i sneg prinese.

Vsvesvišček :

Zima rada z repom bije, či dugo toplo sunce sije.

Vremen :

Mlad 10-ga. Od 2. do 5. vetrovje, zarankoma slana, 6. dež, toplo, grmlenca, 8. dež, 12 oblaki brezi deža, 13., 14., slana, ponočni mraz, 15. vedrina, toplo, 16., 17. oblačno, 18. zarankoma megla, mrzlo, do konca mraz.

Mlad 10-ga. Od 1 do 9. dež z vetrovjem, 10., 11. vedro, od 12. do 22. dež, oblaki, od 24 do 26. megla, dežovje, od 27. do konca mraz i megla.

Andrejšček — November Božič — December

1	Č	Vsi sveci	☉	1	S	Božena m.	☉
2	P	Dušni den		2	N	1. Adventna	
3	S	Viktorin. m. pūšpek		3	P	Xav. Franciskus	
4	N	24. po Risalih Karol		4	T	Barbara dev. mantr.	
5	P	Imre vojvoda		5	S	Sava	
6	T	Lenart spovednik		6	Č	Mikloš pūšpek	
7	S	Engelbert pūšpek, mantr		7	P	Ambroz očaj cerkv.	
8	Č	Gottfried pūšpek	☉	8	S	Nevepeno popr. M.	☉
9	P	Theodorij mantrnik		9	N	2. Adventna	
10	S	Avel. Andraš spov.		10	P	Melkiadeš papa mantr.	
11	N	25. po Risalih		11	T	Damaz papa	
12	P	Martin papa mantrnik		12	S	Sinezij mantrnik	
13	T	Koska Stanislav		13	Č	Lucija dev. mantrnica	
14	S	Jukund pk. spov.		14	P	Nikaz pūšpek	
15	Č	Leopold spovednik	☉	15	S	Kristina	☉
16	P	Edmund pk.		16	N	3. Adventna	
17	S	Čudečineči Gregor		17	P	Lazar pūšpek	
18	N	26. po Risalih		18	T	Gracijan pūšpek	
19	P	Elizabeta kralica		19	S	Nemezij, Kvatre	††
20	T	Val. Feliks sp.		20	Č	Teofil mantrnik	
21	S	Darüvanje Bl. D. M.		21	P	Tomaš ap. Kvatr.	††
22	Č	Cecilija dev. mantr.		22	S	DemetriJK vatr.	††
23	P	Klement p.	☉	23	N	4. Adventna	☉
24	S	Janoš od križa spov.		24	P	Adam i Eva	††
25	N	27. po Risalih		25	T	Božič. Rojstvo G.	
26	P	Konrad pūšpek spov.		26	S	Števan m.	
27	T	Virgil pūšpek spov.		27	Č	Janoš apoštol ev.	
28	S	Rutus mantrnik		28	P	Drobna, naduž. deca	
29	Č	Saturnin pk. mantr.		29	S	Tomaž p.	
30	P	Andraš Apoštol		30	N	David kral	☉
				31	P	Silvester papa	

November: Posvečeni priprošnji za verne duše.

December: Posvečeni Božemi Deteti Jezuseki.

Prekmurec pravi:

Andrejšček:

Mraz vsehvecov to pomeni, da Martinov den bo lepi.

Prosinec:

Lucija kratki den, je znano vsem ljudem.

Vremen :

Mlad 8-ga 1., 2. i 3. vedro, jako mrzlo, 4. i 5. dež, potem do 8. lepo vremen, od 9. do 22. dež, 23., 24. jako mrzlo, 25. dež, 26. je lepi jesenski den, 28. je v dne lepo, v noči dež, 29. vugodno, 30. vetrovje.

Mlad 8-ga. 5. dež i sneg, potem se raz vedri. 8. dež, 9. toplo i oblačno, 10. dež, 11. lepo, 13. velki dež, od 14. do 18. oblačno, 20. vedrina, tiho, mrzlo brezi snega, 31. megla i oblačno.

Z prebitim srcom je mro Bog za nas.

Telo je sveto puno smrtni ran,
I glavo krona trnjava ovija,
Nedužnoga ostudni greh razbija,
Za palco trst je v svete roke dan...
Glej o človek!

Škrlatni plašč odeva njem život,
Kralá brezbožni svet zasmehuje,
Pokleka preden ga sramotno psuje,
V pozdrav dani ružen njemi špot.
Glej o človek!

Na rami križ,—koraka na goro;
On, ki nebo i zemlo čedno vlada
Za naše grehe, glej, pod križom pada —
Za nas na križ, kak žrtev razpnô.
Poglej o človek!

In v slednjôm hipi silnih bolečin
Na preganjalce milo se ozira;
Prevzet ljubezni za lûdi umira,
Z prebitim srcom Jesuŝ — boŝji Sin.
Poglej o človek!

Limbarski.

Benedikt XV. (1854—1922.) Pij XI. (1857—).

Benedikt XV. je bio izvoljen za papo 3. septembra leta 1914. 8. sept. je bio kronan. Njegovo delovanje spadne vu naj strahŝnejŝo dobo svetovne zgodovine. Skoro celi svet je zgrabo za oroŝje, vu plamni je gorela cela Europa. Boj je bio krŝčenikov proti krŝčenikom, njegova deca se je med se bom bila. Njemi, kak Oči vseh krŝčenikov je vsaki narod lûbleni, njemi je vsaka zmaga ednoga ali drugoga narôda samo žalost prinesla: njegovo deco so na tla vrgli. Zato pa ŝe od začetka mao je delao za mir. Ŝe vu prvoj okroŝnici od novembra 1914. obseja bojno, „vendar obstojajo drûgačne poti i sredstva, da se popravi storjena krivica.“ Vu svojem nagovori na kardinalski kolegij 22. jan. 1915. je djao: Naj nam bo dovoljeno prositi usmiljenja tistih armad, ŝtere stojijo na sovraŝnom ozemlju, da ga ne poŝkodujejo veĉ, kak zahteva zasedba. Vu svojih opominih na poglavare vojujoĉih se narodov z dne 1. aug. 1917. je slovesno izjavo: Taki v začetki Naŝega pontifikata (papeŝtva) sredi grozot strahŝne vojne, ŝtera je zadela Europo, smo sklenili tri stvari: naprej da varujemo popolno nepristranost proti vsem vojujoĉim se, kak se spodobi onomi, ki kak skupni oĉa z ednako lûbeznijov obimlje vse svoje otroke; na dalje da se bomo neprestano trûdili, vĉiniti vsem, kelko mogoĉe, mnogo dobrega in sicer brezi ozira na csebe, brez ozira na narodnost i vero, kak Nam predpiŝuje sploŝni zakon ljubezni do bliŝnjega. Konĉno, kak nam nalaga tûdi Naŝe mirovno poslanstvo, da nikaj ne opûstimo, ka bi moglo pomagati, da pospeŝimo konec te nesreĉe, s tem, da smo skûsili prinesiti narode i njihove poglavare do zmernejŝih sklepov, do tolaŝljivih posvetov o mirû, praviĉnem i trajnem mirû. Ostro je obsodil napade letalcov na neutrjena mesta, ar le redko doseŝejo svoj vojaŝki namen, paĉ pa med mirnim prebivalstvom povzroĉajo veliko i teŝko ŝkodo. Zato je dvakrat poizkuŝo pregovoriti vojujoĉe se drŝave, da opustijo to oroŝje. Italijanska vlada je bila pripravljena za sporazum, da se vojaŝka uporaba letal omeji samo na fronto, tak i v Beĉi so bili pripravljeni, Nemĉija je pa odbila.

Leta 1917. kak smo pisali, se je obrno na vse poglavare. Angleški poslanik je odgovoro, da nikšega odgovora ne more dati, dokeč Nemčija i Austrija ne poveta, zakaj se vojskujeta. Francozi so pravli, da te čas noben resen korak (stopaj) ne mogoč, dokeč osrednje sile (Nemčija, Austrija) ne povedo svojih namenov glede Belgije. Papa se je na to obrno na nemško vlado, da izjavi, ali bi privolila v popolno neodvisnost Belgije. Nemčija je dala odklonilen odgovor.

Med tem je veliko akcijo začeo za človeško pos'opanje z vojnimi ujetniki (zgrabljeni), za izmenjavo invalidov, za pomiloščenje rodoljubov obsojenih od okupacijskih oblasti, za bežence i sirote. Blago srce je meo i ob vsakoj priliki je darivao ubogim velke vsote. Zadnje leto je gladujočoj Rusiji dao 1 milijon lir.

Januara leta 1922 je obetežao. 20. januara je pravo papa: „Či bo Bog šteo, da še nadalje delam za cerkev, bom na to vedno pripravljen, či pa poreče: Zadosti! — naj se zgodi njegova volja.“ Na to je najstarejši med zdravniki dr. Battistini vsikričo: „Vzemi mene, o Gospod, toda reši papo.“ Po polnoči je sv. Oča na lastno željo prejel prečiščavanje i sv. poslednje olje. — 22. januara je mro.

Iz življenja Benedikta XV. popišemo, da se je rodio 21. nov. 1854 iz plemenite rodbine markizov Della Chiesa v Pegli, zapadno od Genove. Za duhovnika je bio posvečen 21. dec. 1878. Leta 1907. je imenovan za nadškofa v Bologni, 1914. ga je papa Pij X. imenivao za kardinala.

6. februaria je izvoljen za papo milanski nadškof kardinal Achilles Ratti, ki se je izbrao za ime Pij XI. Ahilej Ratti se je porodo dne 31. marca 1857. v Desio v milanskój nadškofiji. Za kardinala i obenem za milanskoga nadškofa je bio imenovan 13. jun. 1921. Znan je, kak odličen zgodovinar i izboren diplomat. Po svojoj izvolitvi je po knezi Chigiji, maršali svete rimske Cerkve izjavo, „da bo verno i zvesto čuvao nedotakljive pravice cerkve in da je svoj prvi blagoslov podelio z namenom, naj ga ne bodo deležni le na trgi sv. Petra navzoči, nego vsi narodi in ves svet, v želji za splošni mir, po šterom vsi tako celo hrepenijo.“

12. februara se vu cerkvi sv. Petra vršilo slovesno kronanje. Slovesnosti je prisostvovalo 60 kardinalov, mnogo škofov. — Edno ešče popišem: Ahil Ratti je iz vse duše ljübo planine. Za vsako turo se je vestno in temeljito pripravo, študirao je geologijo in zemljevide pa se opremil z vsem, ka potrebüje pravi planinec. Ratti je vu planinah ne malenkostnega športnega zadoščenja iskao, tem bolje božje bližine. Nikdar, tüdi na teh potih ni pözabo svojega duhovskega poklica in ni noben den opüsto pre-mišljavanje. Vu samoti ledenikov med planinami je vživao veličastvo božje i spoznavao minljivost vsega zemelskoga. Za geslo si je izbrao: Raptim transit — hitro mine . . .

Znano je, da rimski papa izmed škofov po celom sveti, vu vseh držav: h imenüje ništerne škofe za kardinale. Novoga papo volijo kardinali, ki se zato iz celoga sveta podajo v Rim. K nasleđnoj volitvi so se paščili kardinali iz Amerike, nego kesno so prišli, zato je prvo delo bilo novoga papa Pija XI. da je podugšo čas za volitev. Volitev se vrši v konklavi, to je popolnoma zaprt i od ostaloga sveta ločen prestor. Kardinali prostora zapüstiti ne smejo. S seboj smejo vzeti dva sluga. Za izvolitev je potrebna dvetretinska većina vseh oddanih glasov. Kardinali bi lahko odebrali

za papo kogašteč, iz kakšegašteč naroda, nego je že tradicija — navada — da talijanskoga kardinala izvolijo. Znano je, da rimski papa stanuje v Vatikanu, to je velika zidina, okoli velki vrt, poleg je pa katedralna cerkev sv. Petra. Do leta 1870. je rimski papa zemelski vladar bio mesta Rim, te so njemu Talijani Rim vkraj vzeli i ga nazaj porinoli v Vatikanski ograde. Papa Vatikan ne zapusti. — Rimski papa, kak smo vidili, dare deli po celom svetu onim, ki so potrebni, misijonare pošilja med poganske narode, zato se bobirajo po naših cerkvah dari za rimskoga papo. — Kda je sv. Peter v temnici bio, krščenice so za njega molili, sv. Pismo nam to svedoči. Zato je pa pobožno delo, či mi molimo za rimskoga papo, da naj ravna matercerkev po božjoj voli.

Od Jonaš krala.

Narodna.

Ednok je bio eden krao. Ime njemu je bilo Jonaš.

Te se je pa té krao jako rad zvišavao. Večkrat si je po obedu seo na svoj naslonjač, pa si je etak mislo:

— Jaz sam tak zavelko kak Bog. Ka zapovem, se vse more zgoditi.

Gda si je ednok palik to premišljavao pa se tak zvišavao, njemu je prišla vola, ka bi se šo kopat. Velo je zato konje naprečiti, pa sta se te pelala s slugom prti kopanici. Gda sta se tá pripelala, je krao šo v kopanico, slugi je pa velo, naj se dotečas malo okoli pela, ka se on skople.

Suga se je te resan pelao malo krej od kopanice, krao se je pa slekeo, pa je šo notri v vodo.

Gda je že krao en časak v vodi bio, je skrma prišeo eden starec v raztrganoj robači pa v hlačaj do kopanice. Te starec si je oblekeo kralovo obleko, pa je te šo prti slugi. Sluga je mislo, ka je to krao Jonaš, da je ravno takšega obraza bio, pa gda si je na kočuje seo, sta se pelala domo. Doma je v kralovo opravo oblečeni starec velo straži, naj dobro pazi, pa naj ne pusti nikšega sirmaka notri v grad.

Krao Jonaš se je v tom časi skopao, pa je prišeo vö z vode. Gda je mesto svoje obleke najšeo raztrgano robačo pa hlače, je gledao okoli, či bi ge koga vido. Nindri je nej vido nikoga. Iskao je svojo obleko, pa je je tüdi nej najšeo. Nazadnje si je mogeo to raztrgano robačo pa hlače oblečiti, pa je te šo prti domi.

Gda je do vrat prišeo, je velo straži:

— Pustite me notri! Jaz sam krao Jonaš.

Stražarje so njemu pa odgovorili:

— Krao Jonaš se je ravno zaj pripelo domo s svojim slugom, pa nam je zapovedao, naj nikoga notri ne püstimu.

Da je Jonaš li pravo, ka je on pravi krao, zato so stražarje šli, pa so pravili v kralovo opravo oblečenomi starci:

— Svetli krao! Pri vrataj je eden sirmaški starec, pa posili ščé notri v grad iti. Pravi, ka je on krao Jonaš.

V kralovo opravo oblečeni starec je nato velö stražarom:

— Ite pa ga nažente krej od vrat, zato ka se njemi brščas pamet meša. Stražarje so tak včinili; v raztrgano opravo oblečenoga Jonaša so zgónili krej od vrat.

Jonaš je zaj šo k ednomi redovniki, z šterim sta se dobro poznala, pa ga je proso, naj njemi dá svoj plašč, ka nede tak raztrgani hedo. Redovnik se ga je pa tak zbojao, ka je nej vūpao k njemi. Nazadnje njemi je že zato spuno volo, pa njemi je dao svoj plašč.

Jonaš si je obleko plašč, pa je te šo nazaj k kraleskim vratam. Tam je pá velo straži:

— Pūstite me notri! Jaz sam krao Jonaš.

Stražarje so šli v grad pa so pravili v kralovo opravo oblečenomi starci:

— Svetli krao! Pri vrataj je eden človek, pa posili ščē notri v grad priti. Pravi ka je on krao Jonaš.

V kralovo opravo oblečeni stavec je nato velo:

— Pūstite ga notri! Jaz bi jako rad vido, ka to je za človeka, ka on pravi, ka je krao Jonaš.

Jonaš je pa meo v gradi ednoga ftiča pa ednoga psiča. Ftič njemi je vsigdar seo na ramo, psič je pa vseli skakao koli njega, gda je odkod prišeo. Tak se je zgodilo tūdi zdaj, gda je Jonaš notri v grad stopo. V kralovo opravo oblečeni stavec je pa včasik pitao ženo:

— No žena, povej zaj, štero je tvoj mož?

Žena je odgovorila:

— Ka to gučiš, vej si pa ti moj mož!

V kralovo opravo oblečeni stavec je zaj velo Jonaši:

— Ka pa te ti tū iščeš? Poberi se naednok tūodnet! Jaz sam pravi krao.

Te so stirali Jonaša vó z grada. Jonaš se je zavolo toga jako jokao, je šo nazaj k redovniki, pa ga je proso, naj ga spovej, ka njega več nišče nešče poznati, zato se more skenčati.

Redovnik se ga je pa tak bojao, ka ga je nej vūpao v hižo pūstiti, liki ga je skoz okna spovedavao.

Gda ga je spovedao, je Jonaš šo nazaj k kraleskomi gradi, pa je proso stražo:

— Prosim vas, pūstite me notri! Jaz sam krao Jonaš.

Stražarje so nato pá šli pitat v kralovo obleko opravljenoga starca:

— Svetli krao! Prišeo je pá eden človek k vratam pa prosi, ka bi ga notri pūstili. Pravi, ka je on krao Jonaš.

V kralovo opravó oblečeni stavec je nato velo:

— Ite, pa ga pūstite notri, naj vidim, ka je to za človeka.

Jonaš je prišeo v grad, pa je ftič jako semtam letao v klanji, ka bi rad vó vujšeo. Sluga ga je nato pūsto vó s klanje. Ftič je pa zaj zravna Jonaši na rame zleto, psič je pa tūdi veselo koli njega skakao.

Kralici se je to jako čūdno vidlo, ka na toga človeka zleti ftič, pa se vršeni pes okoli njega, na njenoga moža pa nej, kak prle, gda je odkot prišeo. Te je bole poglednola toga človeka, pa je opazila, ka je to njeni pravi mož. V kralovo opravo oblečeni stavec je pa ravno pá pitao:

— No žena, povej, štero je tvoj pravi mož!

Ona je pa kazala na Jonaša, pa je pravila:

— Tak se mi vidi, ka je to.

V kralovo opravo oblečeni stavec je zaj pravo Jonaši:

— No viš! Ti si krao Jonaš. Samo ka si se ti jako pregrešo proti Bogi, gda si na tom naslonjači sedo, pa si pravo, ka si ravno tak zavelko kak Bog. Zaj si sprevido, ka te je nišče nej šteo meti, pa nanč nej spoznati, tak ka si najveksi sirmak postao.

Nazadnje je šče pravo staret Jonaši:

— Jaz sam tvoj angeo.

Zatem je zleto skoz okna, pa ga je nej bilo već viditi.

Krao Jonaš je s toga dogodka sprevido, ka je s svojim zvišavanjom preveč razžalo Boga, pa si je već nanč nej drzno misliti, ka bi on tak zavelko bio, kak je Bog.

Mladenec Savio Dominik.

Draga deca, že skoro povsedi poznajo ime in čudežno življenje, sveto smrt, lepe jakosti in dosta čudežov mladenca Savio Dominika.

Te angel v človečem teli, je bio rojen v Riva di Kieri (Chieri) pri Turini na Talijanskem 2. aprila 1842. od poštenih delavcov, dobrih kristjanov in še boljših vzgojitelov svoje dece. V petom leti svoje starosti je pokazao z svojim zbranim oponašanjem v cerkvi, z pridnostjov v šoli in katekizmuši i vzglednim oponašanjem v družbi, obilnost milosti bože, štera se je tak množila kak je on raso v jakosti in lübezni do Boga. Posebno pa cd tistoga časa, gda je bio pripüščen k angelskomi stoli.

Od njega je pisao njegov vzgojiteo, da je nigdär ne napravo najmenše žalosti svojim starišom in se nigdär ne svado s tovariši. Na konci leta 1855. se je spoznao ž njim Janez Bosko, vstanovnik salezijanske družbe, v Kastelnuovo d' Astiji, gde so teda prebivali Dominikovi stariši. V njem je spoznao lüblenca božega, punoga božega blagoslova. Je spoznao, da postane zgled jakosti, dober šolar in velki svetnik. Zato ga je vzeo s sebov v Oratorij Valdecco v Turin Tü je dao Dominik še bole spoznati zvünredne svoje nadarjenosti, svojo pobožnost, svojo gorečnost in svoj düh pokore. Se je cdliküvao med svojimi tovariši v spunjevanji dužnosti, prejemani sv. sakramentov, pobožnosti do Nebeške Matere, v odkritosrčnosti do svojih predstojnikov, v lübezni do včenja. Njegovi tovariši so ga lübili in spoštüvali kak drügoga sv. Alojzija. In to so mislili od njega tüdi vsi njegovi predstojniki in vučitelji.

V salezijanskem oratoriji je Dominik zvršavo svoje gimnazije. In skoro bi dobo dühovsko obleko in postao boži služabnik . . . nego Bog je inači mislo, vzeo ga je k sebi, k angelom v nebesa. Era hüda bolezen, ki ga je dugo mantrała, in proti šteroj so ne pomagala zdravila, je vgasila njegovo življenje, gda je še samo 15 let star bio, kak kosa, štera odreže slabo cvetko, ki še komaj začne cvesti.

Potolažen od nebeskih prikazni, je zdehno svojo lepo düšo v Mondo-o-i 9. marca 1857.

Njegov grob je postao središče stalnih pobožnih obiskovanj. Vnoge milosti, štere so se dobile po njegovej priprošnji, nas tolažijo in nam dajo vüpanje, da skoraj pride veseli den, gda bomo klečali pred njegovov podobov in bomo lahko pravli: „*Blażeni Savio Dominik, moli Boga za nas.*“

Oča pri peči sedi . . .

Narodna.

Oča pri peči sedi,
Pipo tobaka kadi;
Gleda doline,
Viske planine,
Tam gori komare lovi.

Jaz pa en ogradeč mam,
Z rožmi nasajenoga;
Rože cvetejo,
Lepo dišijo,
Pa toga ne vživlem jaz sam.

Jaz pa zaročnico imam,
Štere ne ljubim jaz sam;
Drugi jo ljubijo,
Mene pa norijo,
Zato mene srce boli.

Puško mam, revoivo mam
Nabito na štiri cevi;
Hočem strliti,
Deklo vmoriti,
Naj teče po kamrici krv!

„Oj dragi zaročenec moj,
Pa toga ne delaj z menoj!
Telo je grešno,
Düša je večna,
Od toga de velki račun.“

V toj pesmi mladenec ma staroga očó, šteri nemre več delati. Vse ma na skrbi sin posebno pa lepi ograd z rožicami. A to ga žalosti, ka njemi rože kradnejo. Naj prinese pomoč k hiši, se zaroči. A v zaročkoj se njemi godi, kak pri rožaj, zaročnica za druge mara. Ščé jo zato vmo-riti, a ona ga prosi odpüščenje, ar telo je „grešno“, düša pa „večna.“

Moj oča majo konjiča dva.

Narodna.

Moj oča májo konjiča dvá,
Lepiva beliva šimlina.
Jaz se pelam, kak se ščém,
Či gli vsakši dén.

Jaz se v Lotmerk pripelam,
Tam konjiča hlápci dám;
I v oštarijo se podam
Kak naváden sam.

Tam pa mené čáka že
V ednoj šalici kafe,
Poleg pa mláda deklica,
Tak kak rožica.

Tam pa mene pitajo:
„Odket si dečko ti domá?“
„Jaz sam s kraja mürskoga,
S kraja lüšnoga.“

Dekla me gléda gor in dol:
„Ti si lübi dečko moj;
Ti si lübi dečko moj,
Pojdi spát z menoj!“

„Jaz bi že pri tebi spáo,
Či se greha nebi bojáo;
Da se greha jaz bojim,
Paj rájši sám zaspim.“

V toj pesmi poštenoga mladenca, šteri je prišo v Lotmerk po posli i šo v krčmo, da se okrepi, tü edna dekla na greh napelava. A on jo odločno zavrne z lepim krščanskim izgovorom: „Da se greha jaz bojim!“ O da bi vsi dečki i dekcle v sküšnjavah tak delali, kak dečko té pesmi, kak srečna bi bila mladina i veseli stariši.

Pa Ani, Ani, Ančika . . .

Narodna.

Pa Ani, Ani, Ančika,
Pa ti nesrečna pamet!
Ka si ti mamico bogala,
Pa si se oženila.

Prvo noč šla z možom spat,
Pa nej li mogla spati:
Na svojga ljuboga mislila,
Šterga je zapustila.

Moj rožmarin se dol sūši,
Je drūgo farbo dobo:
Moj lūbi se že veseli,
Ka de drūgo ženo dobo.

Aj lūbi ga, aj lūbi ga,
Vej neš ga dugo lūbila;
Bo prišla enkrat grenka smrt,
Ka de te razločila.

V toj pesmi se je proti nagnenji na siljenje mamičino oženila deklica. V žalosti si misli na tistoga, koga je mogla zapustiti i šteri že drūgo ženo ma. Tolaži se s tem, ka smrt vzeme njej žalost njenoga bivšega, zaročnika ženi pa njeno radost. Se zna, ka je ta tolažba ne povsem krščanska, ar ma nekaj nevoščenosti v sebi.

Micika v püngradi . . .

Narodna.

Micika v püngradi travico bere,
Dečko pa mimo gre, pa njoj pomore.

Trararára, pisana jara,
Beli kokot je z svojov ženov.

Či boš ti meni gori pomago,
Te boš se k našemi domi navado,

Pa nikaj drūgo nemaš kak hlače.
Duge mustače, cotave hlače.

Vzemi si mene, vej sam bogata:

V žepi mam dolare, v škrinji pa zlate.

Ta pesem je z beltinske fare. V gornjem kraji jo v drūgom pomeni i v drūgoj formi popevajo. Dekla je travo brala, dečko njoj gor pomago. Kda se to zgodilo, se na zluk spričavlje, ka je siromak i njoj ga ne trbej. To je bila samo šala, po pravici, če ravno je bogata, on pa siromak, rada ga vzeme, ar je pošteni. Zadnji dvej rendici odkrivata njenoga srca pošteno ljubezen do njega. Ta pesem tudi jasno kaže žensko dūšo, štera po priliki lovi moža. Prle ga špota, sledkar pa vabi v zakon. Dečki zato pazite!

Dečko je star osemnajset let.

Narodna.

Dečko je star osemnájset let,
Casar ga ščé za soldáka met'.
„Kak bom soldák,
Da sam šče premlád,
Nemorem jaz puške strahúvat'.“

Lendaski zvonovje nemilo pojo,
Gda dečki jemléjo od svojih slovo:
Od svojih pajdašov,
Od svojih deklin,
Ka se nedo zdaj vidli več.

Oča no mati sta žalostniva,
Gda vidíta sinka preoblečenoga,
Preoblečenoga,
Prebledjenoga,
Za vojsko priprávenoga.

„V kasárne sam prišeo lūšno vesel,
Sam puško zagledno, se jokat' začeo.“
Fantčec moj,
Nikaj se ne boj,
Vesélo si fúčkaj no poj!

Ta pesem je iz Preka i naši dolnji dečki so jo v to formo predelali i spevali na lendavskih štelingaj.

Legenda sv. Franciška.

Kak je brat Ginepro (Džinepro) odrezao svinji nogo, da bi pomagao sirmaki betežniki.

Eden izmed izvoljenih vučenikov i prvih tivarišov svétoga Franciška je bio brat Ginepro; té je bio pun globoke poniznosti, velke gorečnosti i podložnosti. Od njega pravo ednok sv. Francišek v pogučavanji s svojimi svétimi tivariši: „Té je dober brat mojega réda, šteri na té isti način kak brat Ginepro priemaga sebé i svet.“

Ednok je obiskao v občini kraljice Angelov prepun zavüpanja v Boga, nekšega betežnika i ga je pitao sočütno: „Ali ti morem s kem pomagati?“

Betežnik je odgovoro: „V veliko tolažbo bi mi bilo, če mi moreš dobiti pravo svinjsko nogo.“

Brat Ginepro je pravo včasi na to: „Počakaj, včasi bom jo meo.“

— I šo je i vzeo nož — mislim, da iz kühnje — i šo v svojoj svétój gorečnosti v log, gde je šlo vekše število svinj na pašo; edno teh je zgrabo, odrezao njoj nogo, bežao vkrej i püsto svinjo z odrezanov nogov na mesti. Gda se je vrno dômo, je oprao, spucal i skühao nogo; nato jo je neseo, skrbno i téčno napravljeno, v svojoj gorečój ljübézni betežniki. Té jo je poželjivo pojo; brat Ginepro je bio ves veséo i genjen da bi napravo betežniki puno veselje, pripovedaval, kak je napravo s svinjov.

Medtem je pa povedao tüdi pastir, ki je paseo svinje i ki je vido brata Ginepro, kak je odrezao svinji nogo, celi dogodek z bridkostjov svojimi gospodari. Gda je té zvedo za to dejanje, je šo k bivališči bratov i je nje imenüval za skažlivce, tepeše, hüdobnike, slepare i nikajvredne: „Zakaj ste odrezali mojoj svinji nogo?“

Na takše kričanje je prišeo svéti Francišek s svojimi brati iz bivališča i ga je zagotavljal v svojoj poniznosti, da so bratje nedužni, da on nikaj ne ve od toga, i da njemi plača vso škodo, samo da muči. Samo ka on nikak ne bio pomirjen, nego je zapüsto med grožnjami i zmérjanjom, v čemérah i razburjenji brate. Med tem, gda vsigdar i vsigdar ponávljal, kak nizkotno so odrezali njegovoj svinji nogo, tüdi ne vzéo nikše odškodnine i ne marao za nikšo obljübo, nego odišeo v srdi od njih.

Tü je pomislo sv. Francišek v svojoj modrosti, medtem gda ostali bratje so ne znali, pri kom so, i je pravo v svojem srci: „Ali je ne to napravo brat Ginepro v svojoj nerázumnoj goréčnosti?“

I pozval ga je skrivóma k sebi i je pitao: „Ali si ti odrezao nekšoj svinji v logi nogo?“ Na to je odgovoro brat Ginepro, ne kak što, ki zna, da je napravo nekaj slaboga, nego kak človek, ki misli, da je napravo nekaj posebno dobrioga, z velkim zadovoljstvom: „Moj ljübi oča, če ščeš, zrok za to. To sam napravo iz namena, da bi pomagao sirmaki betežniki . . .“ i po vrsti njemi je povedao celi dogodek i pridjal k tomi: „Istinsko, pravim Ti — če prevdarim tolažbo, štero je meó té naš bat od toga i krepčilo, šteroga je b'o deležen — te mislim, da če bi tüdi sto svinjam porezal noge, mi toga Bog nemre zameriti.“

Nato je odgovoro svéti Francišek z velov, da bi bio pravičen, ves nevočen: „O brat Ginepro, zakaj si napravo to pohüjšanje. Človek se ne pritožuje zobsten i ne za nikoj tak čemerem na nas; mogoče, da nas bo zdaj v mesti zavoljo toga velikoga grozodejstva spravo od dobrega imena,

zroka ma za to. Zato ti zapovedavam pri obljubi svête pokorščine, da bežiš za človekom, dokeč ga ne dojdeš, spadneš pred njega na zemljo i priznaš svojo krivdo i njemi obljubiš, da njemi daš takše zadoščenje, kakše on zahteva, da nede več meo zroka, da bi se pritožavao nad nami. Kajti gvūšno je, da je to, ka si napravo, nikelko preveč.“

Brat Ginepro je bio nad temi rečmi jako iznenađen; i prestrašen je ostao i se je čūdo, kak je mogoče nad takšim ljūbéznipunim dejanjōm tak razkačiti se. Zakaj takše čūdne stvari so se njemi ne vidile sposobne za drūgo, kak da je v ljūbézni podari svojemi bližnjemi: „Ne dvomi, oča, da bom včasi ga poplačo i zadovoljio. Samo ka zakaj bi se razburjao, gda je bila vendar svinja, šteroj sam odrezao nogo, bole boža, kak pa njegova last i se more ž njov tolko d broga napraviti?“

I nato je začno bežati i dojšeo moža; samo ka té je bio šče bole razjarjen, ne poznao mere i niti sence potrpljenja ne kazao. Tomi je te pripovedavao iz kakšega vzroka je odrezao svinji nogo; to pa je napravo s takšov gorečnostjov i veseljōm, da njemi je napravo s tem posebno uslugo i čaka ešče plačo od njega. Te pa, pun čemérov i srda je osipao brata Ginepra s psūvanjom i ga je imenūvao tepeša pa norca, potepača i slepara najgrdeješe vrste. Brat Ginepro pa se ne brigao za té grde reči, nego je je sprijao kak nikaj čūdnostnoga, ar je meo veselje nad sramotenjōm. Gda je pa mislo, da ga je on mogoče slabo razmo, ar se njemi stvar ne vidila vredna čemeroz nego veselja, njemi je ponovo dogodek znova od začetka do konca, vrgeo se njemi je okoli šinjeka, obino ga je i kūšno i djao, kak se je vse to zgodilo samo iz ljūbézni, samo iz ljūbézni, pri tom ga je ešče proso za ostanek svinje. To je včino v takšoj ljūbézni, preprostosti i poniznosti, da je moža genolo, spremeno se je v svojem srci, vrgo se ves skuzen na tla, spregledao krivicov, štero je napravo bratom, zgrabo svinjo, jo bujo, spekeo i jo je neseo z velikim spoštūvanjom v občino kraljice Angelov. Tam jo je darūvao svētim bratom za obed, pun poželūvanja nad krivicō, štero jim je včino.

Gda je svēti Francišek premislo Gineprovo preprostost i njegovo potrpljenje proti čemeram toga sveta, je pravo svojim vučeniķōm i vsem, šteri so bili okoli njega: „Tak, moji bratje, če bi bila boža vola, takših Gineprov bi šteo meti celi log.

Kak se je godilo l. 1914. v Austriji gda je boj nastao.

„Ščēm vas zdaj pelati v pekeo človeče sramote, v tabor političnih osumljencov i internirancov v Falerhofi pri Gradci.

Prvi transport teh nesrečnih žrtev nemške i mažarske zbesnosti je prišo z zpraznjenoga mesta St. J. dneva 4. augusta 1914. Prlé še pa moram sledēće omeniti: Še pred splošnov mobilizacijov so jezere i jezere Rutēncov, Polakov in pripadnikov drugih narodnosti zretirali, zraven zaklenoli brez vsakoga perila i drugih potrebščin vrgli v vozo.

To so bile žalostne procesije vküp zvezanih ljudi, med njimi dosta žen, dekél i 70 do 90 letnih starčkov.

Našteo bi vam lahko celo vrsto odvetnikov, notariošov, zdravnikov, profesorov ne samo srednjih šol, nego tudi ime vseučilišnega profesora M. Lukeviča iz Gr., poleg imen odličnih gospa in hčer. Omenim samo gospo Luk., ženo nekšega poslanca iz S. 70 do 90 letne starčke so z lancami vküp privézali, i jih tak pelali po cestah med nahujskanov, bandov štera je na njé plüvala i kamenja metala. Dosta teh nesrečnih je bilo pri toj priliki poškodüvanih, kak svedoči slučaj v Z., za šteroga navajam kak svedoka tamošnjega rim. kat. župnika I. D. Orožništvo teh nesrečnih ne branilo nikdar.

Pozaprlí so je v različnih vozah i pa tak, da so v prostore, šteri so bili določeni samo za 3, stlačili po 10 do 15 oseb. Stražniki so te sirote žrtve ob vsakoj priliki zasramüvali i bili, ka svedoči župnik G. K. iz S., ki je bio sam v vozi. Od nezdrave hrane, ki so jo dobivali, boljše, da sam tiho.

Strašne so bile moke teh nesrečnih. Pred sodnika ni bio ničše pozvan, pač pa se je z njimi ravnalo kak z najhüšimi hüdodelniki. V mnogih teh poslopij, gde so bili zaprti, je melo svoje mesto vojno sodišče, štero je vsaki den dalo po naglom sodi strelati obsojene. Vedno streljanje, negotovost lastne usode, prestane moke, to vse je tako vplivalo na zaprte, da jih je več znorelo.

Preidem k transporti teh nesrečnih v Falerhov. Le kratko ščem nekaj slučajov omeniti. Prevažali so je većinoma v živinskih vozovi. Vožnja je trpela okoli 5 do 7 dni. V eden voz so stlačili 60 do 100 oseb. Većinoma so bili med celov vožnjov v skupinah od 6, 10 ali 20 oseb vküp zvezanih. Nišče se ne mogeo genoti. Celo vožnjo, den in noč so mogli statí i zato ka so bili vküp zvezani, je sküpen lanc, če se samo eden geno, vsem neusmiljeno rezaó v meso pa delao nepopisne moke. Sprevajajoči stražniki so je med celov vožnjov plüskali, s pesnicami bili i z nogami brsali. Niti starčkom neso prizanašali. Tak so 17. septembra l. 1914. 84 letnoga plivanoša M. J. z M., stražniki tak dugo bili, da je brez zavesti spadno na tla. Ednako se je zgodilo dr. M. K. iz M. Dognao sam več takših slučajov i je morem vse s svedoki dokazati. Naj še navedem samo eden slučaj. Pri transporti dne 31. septembra 1914. je neki stražnik med vožnjov od Lvova do Krakova dühovnika S. iz S. do smrti zbio. Kak svedoka njegove mantrniške smrti imenüjem župana iz S.

Vkljub strašnoj vroćini so ne dobili med celov vožnjov kaplice vode. Ne so našli vsmiljenja. Zaman so gordržali roke in prosili za požirek vode. Ne so našli smilenja. Najhüše je bilo pri Lvovskem transporti. Tri dni so se vozili brez hrane in vode. Svojo telovno potrebo so mogli opraviti v vozi, gde jih je bilo 105 vküp stlačenih. Tri dni in tri noći so bili v vagoni zaprti. Pri drugóm transporti se je dr. D. zavüpao prositi vodo. Pri svedoki so se vojaki kak divji vrgli na njega i ga tak dugo bili s pesnicami, puškinimi kopiti i nogami, da je krvavio z glave i celoga tela. Na kolodvori pri Saudeci je pitao neki major sprevajajoče husare, što so ti interniranci. Kda so njemu huzarje povedali, da so to interniranci, skočo je major kak zbesneti tigriš v vagon i tak dugo bio dühovnika Riclevskoga, dokeč té ne v krvi brez zavesti spadno na tla.

Dne 17. avgusta 1917. je mogeo transport št. 43 zavolo nikše prometne ovire pred P. prestopiti. Na poti v mesto so srečali transport vogrski honvédi, ki so po kratkem guči z voditelom transporta potégnoli sable i na mesti vse spoklali. Dognao sam 29 imen tam vmorjenih, med njimi tudi dijakino 7. gimn. razreda M. M., hčerko nikšega gr. kat. plivanuša. Za svedoke imenujem S. B. in G. M. Gr. katoliški duhovnik I. iz D. je bio od nikšega orožniškoga poročnika i več orožnikov brez sodbe dolstreljen.

Ka so mogli prestati ti nesrečni dušnih in telovnih mantrač, si od blüzi ne moremo predstavljati. Pet do sedem dni so bili brez vode in većinoma tudi brez hrane. Spomina vreden je sledéči slučaj. Duhovnik I. H je nikšega vojaka milo proso vodo, nego zabadav. Sledkar je v tom vojaki spoznao dečka iz ene svojih prvejših far. S skuzami v očeh njemi je povedao vojak, da ma ostro prepoved, komi vodo dati.

V svojem obväpi je duhovnik oblübo vojaki dati, kda pride domo za celo življenje njivo v hasek, če njemi da požirek vode. „Daj mi vodo, da ne merjem od žeje“ proso je sirmak s povzdignjenimi rokami, a ne je dobo.

Nečloveškó je bio bit na vožnji v Talerhov grško-katoliški duhovnik L. T. od nekšega narednika, ki je na kolodvori v Drohobiči službo opravla. Šče slabše se je godilo 30. sept. 1914. zasebnomi uradniki J. P. iz L. Njega in njegovih šest tivarišev-sotrpinov je na kolodvori v Komaromi napadno nekši svojo kompanijo sprevajajoči nadporočnik in jih s puškini kopiti strahovito bio. Samo posredüvanji tam v službi se nahajajočega zdravnika dr. K. so se mögli nesrečni zahvaliti, da so šče ostali pri življenji. Vendar pa so bili vsi do krvi biti, tak posebno omenjeni uradnik, ki je krvavio iz nosa i vüh.

Surovo vojaštvo ne prizanašalo niti ženskam — tak je nekši poročnik dne 6. 9. 1914. v Talerhovi gospo I. do krvi zbio.

Šče hüje se je godilo 84 letnomi J. P. s celov vrstov drugih sotrpinov, štere je na gališko-vogrskoj meji prevzéó nekši orožniški stražamešter.

Nezaslišane moke je mogeo prestati grško katoličanski plivanuš Z. M. Na nogah zvézanogah i s kak na križi razpétimi rokami so ga privézali na vagonovo steno, tak, da se je samo malo tikao tla. Zvün toga so ga med celov vožnjo nekši poročnik, orožniki i vojaki s pesnicami i palicami tak živinsko bili, da je bole mrtev kak živ prišeo v Talerhov. Zavolo prestanih bolečin je znoró, nego šče zdaj ne najšeo smiljenja, nego še 48 vör so ga brez hrane i vode püstili v verigah.

Gpdč. V. D., nečakinjo bukovinskoga deželnoga glavara i gdč. J. M. učiteljico iz V., so dne 30. 7. med vožnjov na stanislavski kolodvor napadli nemški vojaki i zbili do krvi. Gdč. V. D. so še suroveži vrgli na tla, prijali za noge, tak da je z obrazom ležala v cestnom blati i jo tak vlekli do 20 m. daleč. Ednako so včínoli z njenov tivarišicov, štera je za volo toga spadnoli v nezavest. Vse to zverinstvo sta pa mogla njeniva očeva, šteriva sta tudi bila med aretiranimi, gledati, ne da bi mogla pomagati svojoj deci.

Tak bi lahko nadaljeval in pravo brez konca i za vsakí posamezen slučaj vam lahko navedó tudi svedoke. Samo šče v ednom slučaju vam ščem opisati moke teh nesrečnih.

59 letnoga cerkovnika P. iz B. so 28. 7. aretirali zavolo nepoznanoga vzroka. Brez zaslišanja i sodbe se go včas i pridelili lvovskemi transporti. Med celo dolgo vožnjo je zvezan z lancom. Ništerni Nemec i Mažar si je hladio svoje domoljúbje z vdarci. V nepopisanom stanji je sirmak na zadnje prišeo v Talerhof. Tú se njemi šče pa húje god'lo. Samo šče za 14 dni so njemi vzeli železo.

Sirmak mantrnik ne mogeo več gučati, nego samo svoje strašno razmesarjene roke zdigavao gori i se li križao. Od toga dnéva naprej so njemi vzeli vsaki dén za dve vóri železo, toda njegova usoda se s tem ne zboljšala. Po teli i v grdoj obleki so se povnožile vúši, ki so neusmiljeno grizle i glodale z ranami pokrito telo.

Strašno je bilo glédati toga mantrnika, čido telo je bilo edna sama gnila rana, z štere je golazen dobivala hrano i se strahovito množila. Bio je brez moči proti vsem tem mokam, ár je bio zvézan na rokah. Tak pomali je vmirao v pričo svojih, ga obžalújoč h sotrpinov, dokeč se ga ne usmilo vojak 27. p. polka, i njemi zdrobolobanjo (glavo) s puškinim kopitom.

Divjanje cesara Nerona proti kristjanom je bilo šče človeško v primeri z živinskim zverinstvom 20. stoletja.

V Talerhofi je vse te Transporte sprejemalo vojaštvo 27. graškega p. polka pod komando stotnika Haschingera.

To je bio mož brez srca Izrazo se je ednok, da je večna škoda, takše izdajalske pse voziti z vlakom v Talerhof. Če bi bilo po njegovom, dao bi je vse postaviti pred strojno puško in je postreliti.

Njegovi vojaki so se seveda obnašali, kak on. Že priletnega dúhovnika B. iz H. so včas i, kda je stópo iz vlaka, zbili do krvi i ga šče, kda je ležao na tleh, brsali z nogami. Ravnotak se je godilo sodnijskomi nadsvetniki iz K. in mnogim dúgim.

Posebno mučna je bila smrt 50 letnoga uradnika M. C. iz Lvova. Bio je jako močen, a že med vožnjo je mogeo strašno trpeti, še slabše se njemi je godilo v Talerhovi. Celo telo je bilo puno gnilobe, ran in pokrito od neštevilnih vúši, dokeč ga na zadnje ne rešila smrt strahoviti mok.

Omenim pa pri teh stotinah i stotinah zverinsko mučenih i umerjenih namenoma le osebe z boljših krogov. Zato pa naj nišče ne misli, da se je ubogim kmetem in rokodelcom v Bukovini i Galiciji boljše godilo, kak v Talerh fi poklanim. Do zútra bi lahko nadaljavao i opisávae vse te strahote in zverinstva.

Ščem vam pa zdaj vpisati življenje v Talerhofi, tom samom človeškom pekli. Število interniranih je bilo različno, dokeč ne naraslo na 5000 (pét jezero) Bili so možje, ženske, dečki, dekle, deca.

Stražnikov edini namen je bio, te nesrečne i nedužne žrtve, proti šterim oblasti so ne najšli nikaj obtežilnoga, mantrati in moriti.

Kak krvnik je delavao znani stotnik Haschinger i sledkar oberst Stadler i od njega komandirano i nahujskano moštvo. Skoro ne mino dén, da ne bi toga ali ovoga ubogih internirancev poslali na — ov svet...

Prve dni po prihodi so mogli prenočúvati pod milim nébom. Na malom prostori so bili zabiti štirje kúliči i nišče ne smeo zapústiti pod smrtno kaštigo té vozek prostor. Spali so vkúp možje žene, dekle dečki i deca. Bile so že hladne jesenske noči, vsi pa so meli samo letno obleko, nišče perila za preobleči. Samo malošto je meo s sebov kakšo odejo. Svojo potrebo so mogli opraviti tam, kje so spali.

Tü in tam je bio ništérni tak predrzen, da je ponoči šo vö iz določenoga prostora opraviti svojo potrebo, mogeoje pa plačati s smrtjov svojo koražo.

Tri dni so ne dobili ne hrane in ne vode. Po noči so šli stražniki med spajoče i je brsali z nogami i puškinimi kopiti bili.

Komi je bilo življenje lübo, se ne smeo niti genoti. Šele štrti dën so je spravili v hangar (baraka za zrakoplova). Spati so mogli pa na samih tleh. Komaj pétü dën so dobili slamo, štera je bila tako mokra, da se je hitro raplodila v njej vsakovrstna golozen.

V edini hangar so stlačili do 5000 tej siromakov brez razlike na spol i zaklenoli vrata. Kda so se spravljali spat, se je zkazalo, da je prostor jako mali za vso množico. Ležeč sploh nej mögeo spati nišče nego samo sedeč, i zato si napravili tak, da je edna sküпина naslonila svoje glave na kolena drüge in tak po vrsti.

Perila ne mogeo menjati nišče, ar ga nieden nej meo. Penez so tüdi nej meli, ar so jim ga većinöma pobrali i tak so mogli oditi siromaki cele mesece v tistom perili, tistoj obleki. Nesmimo se čüditi, če so morgolele vüši.

Dne 15. 9. 1914. je prevzeo komando črez tabor oberst Stadler. Obnovo je povelje, da se more pobiti vsakši, šteri se ne bi pokoro straži, brez usmilenja. I stražniki so se seveda le prenatánčno öbdržali toga poveljenja. Klali so i morili uboge siromake ob vsakšoj priliki.

Dne 20. 9. ob 1. vöri po poldnevi so se postavili interniranci v vrste, da bi šli na sprhod. Posebno pozornost je zbüjao v prvij vrstaj močen okoli 20 let star dečko K. Z. Stražnik je držao lüdi i kričao: „Dnes šče morem ednoga bujti i če bi me ravno tüdi zato obesili.“ Nekeliko nato je zakričao: „Nazaj!“ V tistom trenutki je skočo na onoga mladeniča i ga prebodno z bajonetom. Za svedoka imenüjem dühovnika J. K.

Nahujskano vojaštvo je morilo uboge žrtve celo za zabavo. Takšij imenov bi lahko našteo celo vrsto. Posebno se je odlikovao po svojem zverinstvi narednik Piter, prava zvérina v človeškoj formi, šteroga roke so oskrunjene s krvjov nešteto nedužnij žrtev.

Svojo potrebo so morali siromaki opravljati v sküpinaj 10 do 20 oseb brez razlike na spol, na posebnom prostori, v spremstvu straže i — natenko na vojaško povelje. Na povelje so mogli vsi sestü, na povelje vstati. Rusin dr. N. se je ednok nekelko zamüdo i že ga je stražnik zabodno z nožom v bedro i njemi je napravo več centimetrov globoko rano.

Nekši mladi 20. letni dečko se je prigno, da bi gor vzeo cigareto, štero je ta lüčo nekši častnik. Pred svedokom ga je vojak stražnik zabodno. Da, kda je že ležao na tle, ga je zbodala nemška zverina, kak v zabavo z bajonetom po teli.

Obrst Stadler je naletö slučajno na toga siromaka m tveca pa po navadnom poröšili vojaka, zakaj da ga je bujo, pravo. „Dobro je tak! Dol z ruskimi svinjami! Što ne boga, naj pogine!“

Celo Nemci so postali žrtve té krvoločnosti. Gda so lovili osumljence na meji, so zgrabili tüdi nikaj Nemcov. Med temi tüdi dva brata, šteriva sta bila aretiraniva zato, ár sta stanövala v hiži nékšega dühovnika. Eden izmed teh je bio schulverinski vučiteo drügi pa bogoslovec. Té zadnji je bio od nikšega nemškoga akademičnoga drüštva v Bëči.

Pri delitvi menaže, od štere dobrote bolje da sam tiho, so mogli vsi interniranci stati na pozor. Što se je geno, je bio presmeknjeni. Tisti nemški vučiteo se je geno. Včasi je skočo vojak i ga s puškinim kopitom vrgeo na tla. Poleg stojeći brat ga je šče pravočasno prijaio i zakričao. „Za božo vo'lo, ka delate?“ To predrznost je plačao drago. Vojak ga je te zato smekno v šinjek. K sreći rana nej bila nevarna i malo sledkar se je nikšemi nadporočniki posrećilo posvedočiti, da je bogoslovec kotriga nemškega, akademičnoga društva v Beči i tak je nesrečen postao oslobojen.

Ne bom opisivao še drugih mok nesrećnih internirancov, tüdi ne bom pravno kak so ravno najizobrazenejši mogli opravlati najnižja dela, kak prati zamazano perilo, pometati poti, pri štercm so mogli z golimi rukami nakladati konjsko in drugo blato v vozove. Većinomoma so mogli to vćiniti dühovniki. Z bitjom i drugimi mantraćami so je silili k tomü.

Medtem je prišla zima, in šče vsigdar so prihajali novi transporti. Hangari so že dugo ne zadostüvali. Novembra 1914. so postavili celo vrsto šatorov. Sirmacije so mogli v strašnom mrzi spati na tleh. Ne čüdo, če so hodili rajši celo noć okoli, da bi se pri tem segrevali. Vmiranje med decov i starimi je rasla od dněva do dněva. Te so zdravniki odložili prositi polkovnika, naj kaj vćini za izboljšanje strašnoga položaja sirmasćkih internirancov.

Nego té so dobili sirovi odgovor: „Bole bi bilo, da bi ti Galicijanci vsi že bili tam dol pri krtih; prostora je itak zadosta!“

Pokopavali so nesrećne na već načinov. V začćtki so je samo fotografirali, potem pa vsakoga tam zakopali, gde je vmro. Sledkar so mrtveca privezali na desko i ga pokopali odzvüna tabora pri logi.

Proti konci novembra je prišeo nekšü štabni zdravnik v Talerhof. Groza i strah ga je spreletela pri poglědi v té človeški pekeo. Dao je zapoved, naj se vćasi postavijo barake.

Kda so gorpöstavili prve barake je trbelo tüdi perilo in obleke, šterih si že mesece in mesece nišće ne osnažo, razkužiti i spoklati vüši. Zgodilo se je to pod milim nebom pri 15 do 20 stopinj mrza. V posameznih sküpinah so se mogli slećti sirmacije do nagoga. Perilo je bilo nato djano v razkuževalne priprave, tela pa so si mogli oprati v toploj vodi vlase namazati z vazelinom. Tak slećeni so mogli stati po cele vöre pod milim nebom i čakati na obleko. Dosta jih je pritom vmrlo. Ednako se je zgodilo ženskam i deci. Vojaki so je obstopili v krogi i pred njimi so se mogle sleći, se oprati i vlasé namazati z vazelinom. Da se je vse to zgodilo med sirovimi opazkami i šalami vójakov, mi ne trbe omeniti, praviti.

Decembra 1914. je naraslo število interniranih iz Bukovine, Galicije, Češke, Moravske na 5000. Mrtelnost med njimi je rasla od dněva do dněva. V nezakürjene barake od 320 kvadratnih metrov prostora sö sklali 200 do 600 oseb. Slama je že bila dugo kot küp gnoja. Ne se trbej te čüd ti, če so vövdarili betegi kak kolera, legar, črne bobinke. Vüši i betegi so prenesli sirmacije drugi na drugoga. I ti betegi so se širili tak strahovitno, da so pobegnoli vojak i iz straha pred okuženjem, ravnotak vojašćki zdravnićki in sirmake prepüst li samim sebi. Internirani zdravniki so pa ne meli nekšü sredstev. Najhüše je razsajao legar meseca februara 1915. Zvün toga betežnikov niti neso loćili od zdravih. Vsaki je mogeo ostati na svojem prostori. Mislite se v té položaj.

Zajtra se vzbudiš in maš na levi od sébe, na desni, pri glavi, pri nogah po ednoga mrtveca.

Vojaški zdravniki so bili samo trije, ki so pa v barake nigdar ne prišli. Ednok na dén so šli okoli barak in postali pri vsakoj nekolko. Tü se so mogli nato zdravi internirani znositi betežne i vmirajoče. Od daleč so je glédali zdravniki, blüzi so nej vüпали čeravno so bili proti grabežljivomi betegi oblečeni v duge gumjeve plašče, šteri so meli samo lüknje za oči, ovači so pa bili ód glave do nog zaprti, kak „žaklji.“ Prostovoljni dvorjeniki so ne dobili nékših sredstev proti grabežljivomi betegi. Od treh zdravnikov sta dva vmrla na grabežljivom betegi. Ne bilo nikaj novoga, da se je kakši siromak vmirajoč zavolo mraza porino v slamo i bio kak mrtvec le najden, gda ga je izdao strašen smrad.

Šče komaj februara 1915. je prišlo dovolenje betežne ločiti od zdravih. Za stražnike so dali betežnim navadne hüdodelce i izpraznjenje kaznilnice Stanislavske. Ta nevola je krala i ropala po volji. Ka jim je prišlo pod roko, so vkrali. Ar interniranci so ne meli penez, krali so jim hrano. S silo so odpirali mrtvecom vüsta in iskali zlate plombe ali celo zobovje. S svedoki je dokazano, da so to večkrat poskušali, že pri vmirajočih i da se je zavedo takši siromak sledkar zavolo bolečin nazaj in začno zvati na pomoč. Samo tem zverinam je v Talerhofi spadnolo v žrtev nad 1200 oseb. Tüdi slučaji, da so pri gorrezanji našli v želodci mrtveca samo zgriženo slamo, so ne bili redki.

Vsa ta dejstva morem posvedočiti s celov vrstov verodostojnih svedokov, kak na pr. hospitant našega kluba Čajkovski, deloma tüdi poljski poslanec dr. A. I. i 70 drugih svedokov iz akademično izobraženih krogov, šterih seznam dam parlamenti na razpolago. Vsaki omenjeni slučaj lahko doséžem z imenom teh ubogih žrtev nemškoga zverinstva i si celo vrsto svedokov i či sam замуčao iména do smrti pretepenih i onečaščenih žen i deklin, včino sam to iz razumljivih zrokov.

Nego s tem, ka sam tü povedao, šče zdavno ne popisano vse divjanje pozvernjenoga nemškoga vojaštva. Žalostno pokopališče v Talerhofi, gde počiva več kak 2000 slovanskih mantrnikov pa bo ostalo veki večer greh na avstrijskoj državi i nemškoga naroda. Ali kak pa naj bodo njih zverinski mučitelje i trinoga kaštigani, to pa je stvar države.

(Govor poslanca Stryherina v avstrijskom parlamenti. Té govor, šteri žalóstno istino objávlja, je te prepovedano bilo na svetlo dati objávimo ga zdaj, naj vsaki vidi, ka je vleklo poleg drugih zrokov Slovene, da se rešijo stare vlade. I či bi naše jugoslovansko ravnanje ravno tak krivično bilo, bi zroküvalo pri preganjanih narodih ravnotak želo po odcepitvi, zato pa valá staro geslo „pravičnost je fundament države.“)

Misijonski glasi.

Kak drugoverci štimajo kat. misijonare. Vsmilena sestra Marija Alojzija iz Pella da naznanje generalnoj voditeljici družbe svetoga Petra Klavera med drugim tüdi to: Kak trno eti katoličane želejo, te lahko videli iz naslednjega. Pred dvema tjeđnoma nas je obiskao poglavar varaša. Če ravno je sam luteran, je pravo, ka on želi, da bi po celom njegovom

kraji bili katoličanski duhovniki i sestre (nüne). Ka bi to z dejanjom pokazao, je proso prezvišenoga g. püšpeka za misijon ta, kde je ešče dozdaž nikšega duhovnika nej bilo, nej katoličanskoga pa nej luteranskoga. To je zaistno lepa prilika Bože kralstvo tü na zemli raširjavati!

Nekaj iz mladosti črncov (zamorcov). Če vam je prav, vas bom pelao v ves naših dečkov; stanüjejo v kakših desetih hišah ali bole povedano v desetih hišah ali bole povedano v desetih spalnicah, štere majo samo zato, ka spijo notri. Po dnevi so pa pri deli i oskrbljavajo svojo kühinjo med prostim časom. Sami si pripravljajo svoj sirmaški obed i se menjavlejo; vsakši ma eden tjeđen kühanje bamanov i „sombe“ (sladko listje); če pa majo meso ali ribe, pa pridö vsi, ka pomagajo pripravljati jestvino. Radi jejo meso, ribe pa ešče raj; če se kje dobijo küpiti, dajo vse svoje prihranjene peneze za nje, naj je samo dobijo. Dosta jih ma tüdi svoje küre i je zanimivo gledati, kak večer, da domo pridö od svojoga dela, vküper iščejo svoje kokoši. Okoli noge zveže vsaki svojoj eden motvoz i si jo priveže za nogačo svoje postele i tak mora biti celo nož privezana, dokač jo v godno pa ne odreže. Kokoši nesejo bilice v sepovsedi, na posteli, za grmom ali pa gde indri pa itak vsaki dečko dobro zna, kde mora iskati belice, i se malo kda zgodi, ka bi šterö na zgübo prišlo. Moji črni dečki radi jejo kokoši, ne pa belic; beli ljudje pa majo raj bilce, če ravno so trno drage. Šest bilc košta 1 frank. Dnevni red naših dečkov je jako preprosti. Kak v godno stanejo, si najprle napravijo toplice. Ido se kopat v tekočo vodo; nato pa idejo k sv. meši, k zajtrki i na dano znamenje ido vsakši na svoje delo, štero se začne ob 7 vöri. Trifertale na edenajst majo katekizmuš, potom majo presto do po tretje vöre zvün onih šteri se včijo pisati pa šteti pri sestraj (nünaj). Po podnevi (po obedu) se idejo kopat ali pa se igrajo s kruglami. Večer da henjajo delati, vidiš nesti vsakšega svojo bremen domo edni nesejo drva za kühanje, drügi cela bremena „sombe“ za večerjo. Zanimivo je gledati, kak so tej dečki, ništerni ešče ščista mladi, razumni, kak duhovito rastejo i skoro do lejko samostalni. Tüdi po teli so dosta bole močni, kak pa beli dečki. Po nedelaj i po svetkaj jih dosta ide po sv. meši na šeto. Cio njuvoga sprehoda je navadno Štanleyfl, kde je „ndugu“ (brat) ali „majina“ zapovedo svoje obiskovalce pogostiti. Drügi pa ido loviti ribe ali na lovino ali se pa kaj zmenjajo. Zamorci radi dosta krčijo ali brez vsakšega kreganja; če se pa zgodi, da se včas i vküper zgrabijo i šteroga kaj malo zbijejo, tisti navadno pride tožit. Pozove se krivec i navadno sta oba kriviva. Zapove se njima eden drugomu nekaj batin dati i po tistom „sovražnika“ pa dobriva postaneta. V znamenje, ka sta v méri med sehom, si segneta, v roko!

Spreobrnitev poglavara črncov. Nemci! To ime Vam je znano, gospa grofica, — tak piše afrikanski misijonar generalnoj prednici bratovčine Sv. Petra Klaverija (pripoved je zeta z misijonskega mesečnika „Odmev iz Afrike“ Ljubljana, Pred škofijo št. 8.) i spomin na vas je za večno v granitni kamen cerkvi zasekani, štera se na sredi starodavnoga loga resno pa veličastno proti nebi zdiga. Memni Vam je poznati, ar Vi misijonsko delo ljübite, štero se ravno zdaj tak veselo razvija pa šteroga začetek je tak žmeten bio, — Memni, kde so se cvetke tak lepo odprle pa bogato žetev za cerkveni ograd davlejo. Cvetke — ja, teh je dosta, celo v šumah slonokoščenoga obrežja; vsakši den se bole razcvetajo v

senci v knini in jaz segnem po prvoj, brez da bi prebirao, štera se mi ponūdi, ka jo Vam prinesem. — Denis je, šteri je prle vojskovodja bio. Njegovo lice je naravnost prikūpljivo, pravi steber, močen pa podjeten, na obrazi skoro čemeraste gūbe, skoro — bi pravo — z divjim pogledom. Liki če stopimo bliže, gledamo njegove navade, čūjemo njegov glas, ga vidimo pri deli med svojimi, — razkrijemo pod trdov lūpinov lepo, veliko dūšo. To pa je posledica njegove spreobrnitve, ta pa sad potrpežljivosti oče Mérand-a. — Kak pogan pa vojskovodja je spravo Denis vse v strah, in če je šlo za priboritev pravice, je mogo večkrat kakši nesrečen človek smrt prijeti. Nekšega dneva pa ga obsije trak milosti; napoti se k misijonari, ka bi njemi svojo dūšo pokazo, ga prosi, če bi slobodno hodo k razlaganji katekizmuša, pa je vnaprej redno hodo k razlaganji. V tom časi se jako trūdi pobošati pa svoje slabosti zatreti: Srd pa čemér pogasiti pa s vsakšim dobrosrčno živeti. Ne dugo, pa je bio vpisani v knjigo katehumenov, pri navukah je dosegno velki napredek i nazadnje, po dugih mesecih, je prišeo dēn krsta. Sveta krstna vōda je tekla po čeli črnca, štero je ostalo črno, liki njegova dūša je postala belo oprana v krvi Odrešenika. Od tistoga časa je on pelda cejlaj vesi postao. Tūdi cejla njegova družina je katoličanska zdaj že, kda to pišem. — Da je Denis katoličan postao, je dobo slūžbo namestništva poglavara v seli. Pripeti se pa, ka pride v selo visoki gospod, državni uradnik, šteri je ne bio ravno svetoj veri naklonjeni, — ka bi nekše posle sodnijske vréd postavio. Naš Denis ide tūdi k spravisči s seboj pa nosi tak ka je lahko vsakši vido karmelski škapuler — kak to vsi naši kristjani nosijo. Razmi se, ka napravijo velki tra-la-la pri kupici tam-tama i pri bobnanji za sprejem odličnoga gospoda. Okrajni glavar, obdan od svojega generalnoga štaba, se predstavi i kda so že pozdravi gor hen'ali, se hapijo pogajanja. Državni uradnik oblastno pogledne po srečn'ih mrtelnikih, šteri majo čast biti pri zborūvanji. Naednok pa se njegov pogled zmračī. Na obrazi se njemi pozna, ka je postao čemeran. Gotovo odkrije kakšo nebogavnost pri zamorcaj, — ali pa kakši drūgi velki vzrok spravi beloga predsednika v tak slabo volo. Ali je ne tak! Ne so krivi njegove žalosti zamorci, ne fali potrebnō spoštūvanje predsednika. Ne je tomi tak! Ne zadenete. Priprosti škapuler je, šteri žali njegovo oko. Kak to? Kotriga državnoga sveta, zastopnik poglavara, pa nosi škapuler! Gotovo je krščenik! To nejde vkūp z njegovov slūžboj! Je to mogoče, ka bi krščenik mogo, če tūdi samo ednoga okrajnoga glavara Slonovega obrežja zastopati? Nemogoče! I kak človek, šteri svojo slūžbo verno cpravlja, šteri tūdi pozna odgovornōst svoje slūžbe, — odstavi našega vrloga Denisa v navzočnosti celoga zbora od slūžbe. I to se zove potrpežljivost, prostost in sveta edinost! Nekelko dni nato ide Denis, to pot kak priprosti mrtelen človek k stan okrajnoga glavara. Pa je bila razprava. Nekša marha, štera je brš njegova bila, je zašla na njive sosedne vesi, kde so banani rasli. I pogled na škapuler i ščista priprosto svetinjico (cecvō) je tūdi dao zrok izpovedati tū edno stalno sōdbo. — „A, ti si tū huncvut kristjanski! Jaz nemrem trpeti teh lūdi, teh nemarnjakov štrofa.“ In včasi so odpelali Denisa v vozo. Tak se včasi sedi! Takših obsodov pa štrofov je na stotine. Zadosta je, če je što kristjan, če nosi svetinjō, pa se z njim že lahko tak gōdi. To znajo naši dobri ljūdje v Memni jako dobro pali so namestnikom božjim nadale pokorni i svoje dužnosti nadale spunjavlejo. V vesi, gde prebiva glavar tis-

toga kraja, se nahaja edna škola za domače prebivalce. Skoro vsi školashi te škole obiskavlejo krščanski navuk. Samo s kakšimi žrtvami! Gospod okrajni glavar je proti tomi, ka bi bili v krščanskih resnicah in šegah podvučeni. Med krščanskim navukom pazlivo gleda okoli i zapazi vsakšega, šteri ma kuražo iti k patri. Njihova imena se gorispišejo i oni majo nositi po tom posledice. Vse to se zgodi pod zastavov prostosti! Ohna, glavarov kühar, more samo v kmici s svojega mesta ali zato nikdar ne zamüdi prilike priti k krščanskomi navuki. Lehko bi ešče mnogo takših zgledov pokazao, z šterih bi razvidili, ka naši kristjani preganjanje trpijo stanovitno, čeravno ka jih na skrivoma i premišljeno preganjajo posebno v krščanskih resnicah, štere njim mi vsakši den razlagamo. Namesto ka bi bilo število našij katahumenov kak bi človek lahko mislo, vsigdar menjše, vidimo, ka te težkoče samo pomagajo in nam pripelajo dosta vekše število novih zamorcov i kelko več jij pater Mérand krati, telko več novih se vsikdar priglasí. To je seme, štero je že dvajseto leto posejano v v zemljo Memni, štero začne klice poganjati i prinašati sad.

Sveta noč — strašna noč.

Sveta noč! Pounoči de skoro. Po vulicaj maloga varaša začne živo biti. Ljüdsto prihaja z lampaši. V kratkom časi je cerkev puna pobožnih kristjanov. Začne se služba boža. V srcé segajoče božične pesmi donijo na vüha. Zvonček pozveni k svetomi podigavanji. Cela cerkev spadne na kolena pred belim krühom, šteroga kaže dühovnik ljüdstvi. Vsakša düša moli: „Jezuš, Tebi živim.“ — Jaz pa gledam v svetle oči vernikov i ešče bole globoko gledam v njihova srca in tü notri gledam, ka mi srcé presüne: „Mir ljudem na zemlji!“ — Na božični večer je v Afriki. Črnici se spravljajo počivat. Tam šče čüjem sužnike zdihavati, po šterih hrbtaj nesmileno bič füčka. Na drugom kraji pa pá ednoj ženski vüha v kraj režejo, ar je preglasno gučala pred možom. Tam so vrgli ravno na pou nago dete lačno pred vrata i ednoga na griži betěžnoga tirajo s količi od hiše. Velka nočna kmica pokriva to strašno nevoló (trpljenje) teh sirmaških poganöv. Gda de svetila na to ljüdstvo velka svetlost nebes. Če vi, dragi bralci, ka to čtete malo božično darilce pošlete na bratovščino Sv. Petra Klaverskoga v Ljubljani, ka de mogoče iti misijonarom k tem zapuščenim črncom, te do prihodnje ali edno drugo leto mnogi črnici meli veseli Božič. V lepih cerkvicah do na Sveto noč klečali i v svojih srcih zadobijo tisto, ka so išče dozdej ne poznali, naimre: „Mir ljüdem na zemlji!“

Sv. Jožef pri Celji.

Zadnja desetletja je Sv. Jožef pri Celji znón najbole poznana pa tüdi obiskana božja pot za verne prekmurske Slovence. Prekmurci radi zahajajo na to priljubljeno božjo pot bodisi peški eli pa z vlakom. Med bojnov je bilo potüvanje jako otežkočeno zavoljo potnih predpisov, posebno po železnici. Hvala Bogi, zdaj nam je pa cerkev Sv. Jožefa opet nastežaj odprta in pot do nje iz Prekmurja prosta. Što bi mogo preračunati neštevilne dobre, štere je dober Bog po priprošnji sv. Jožefa podelo nam Prekmurcom, bodisi na düši bcdisi na teli. Kelko obväpani, keliko žalostnih, betěžnih na düši i teli je zadobilo tolažbo, veselje in zdravje pri sv. Jožefi! Nikaj ménše so ne dobre na domače gospodarstvo gledoč.

Cerkev sv. Jožefa stoji na malom brezšeki (300 m) nad Cejлом (varašom). Prle je bio breg obraščen z jaličevim gajom, zdaj je pa gaj precej iztrebljen, itak se ešče pa lahko ide poleti k sv. Jožefi po hladnom senčnom gaji mimo kapelic sv. Križovoga pota. Na vrhi je lepa cerkev, posvečena sv. Jožefi, z dvema stolpoma. K cerkvi je prizidana hiša misijonarov sv. Vincencija Pavelskoga. (Na Krajni v Prekmurji je določen pa prostor za edno takšo misijonsko hižo, če nam verniki bode kaj pomagali. (Vr.)

Cerkev sv. Jožefa ma jako lepo zgodovino.

L. 1679. je v Celji in okolici divjala strašna kuga. Prestrašeni celjani so bosí jokajoč šli v velkój procesiji na lepi brezček. Naprej so nosili križ i v gorečuj molitvi prosili Boga, naj bi jim odvzeo strašno šibo. Na bregi so križ zapopičili v zemljo in obljúbili, da postavijo na tistom mesti cerkev v čast sv. Jožefi, če njim Bog odvzeme velko kaštigo. Sv. Jožefa že od nekdaj častijo verniki kak priprošnjika proti kügi. — Sv. Jožef je pomagao. — Celjani so ostali zvesti svojoj obljubi ino so v ednomi leti postavili cerkev (1680). Sv. Križ pa, šteroga so nosili v procesiji so postavili v mrtvečnico L. 1897. so sveto telo dolzeli s križa, ga popravili pa v romarsko hišo odnesli. Dugši del križnoga dreva je pa ešče zdaj v mrtvečnici, to je v kapeli štirinajsterih sv. pomočnikov.

Cerkev je lepo zidana. Duga je 36 m, široka 12 m i visika 13 m. Odzvuñaj jo krasita dva stolpa kak mogočniva branika. Že od začetka je bilo v cerkvi pet oltarov postavljenih. Velki oltar je bio l. 1861. novi postavljeni. Kaže nam zaročenje bl. device Marije s sv. Jožefom. Spomin toga zaročenja obhajamo 23. januara. Na levoj strani stoji oltar sv. Roka, na pravoj pa sv. Sebeštjana, pomočnika proti kügi. Na levoj strani je tüdi oltar sv. Cirila in Metoda, naših apoštolov, na pravoj pa oltar Brezmadežne. Brezmadežna (Nevtepena) na oltari je bila l. 1880. slovesno kronana.

Do l. 1777. pri sv. Jožefi ne bilo duhovnika, niti potrebne hiše za stanüvanje. Malo poslopje za dühovnika je bilo l. 1776. zidano.

Misijonarje sv. Vincencija Pavelskoga so prišli k Sv. Jožefi l. 1852. *) Dobra dela, štera so od tistoga časa napravili slovensknmi ljüdstvi, more samo dober Bog znati. Leto za letom hodijo na misijone oznanjat Kristušov navuk, spovedavlejo, tolažijo žalostne, bodrijo obväpane, potrdjavlejo dobre. Samo dober Bog njim more vse to poplačati.

*) Misijonska hiša se je od časa, kda so misijonarje prišli pa do dnes jako povekšala. L. 1866. so za romare sozidali takzvano romarsko hišo, v šteroj lahko prenoči edno noč 700 ljüdi.

Fiškališ v pekli.

Narodna.

Ednok je prišeo en gospedič k ednomi sirmaki, pa ga je proso, ka bi šo k njemi za kočiša. Pravo njemi je, ka njemi on več plača, kak de šteo meti. Sirmak je privolo, pa sta se zato včasik pelala.

Te sta se pa pripelala v pekeo. Tam je sirmak zagledno ednoga poznanca gospoda, ka je za stolôm sedo, pa čislo meo okoli šinjeka. Zavolo toga je pa nieden vrag nej vûpao k njemi. Gospodič, ki je tüdi vrag bio, je zdaj pitao sirmaka:

— Ali ti poznaš toga človeka?

Sirmak je odgovoro:

— Poznam ga. To je ravno tisti fiškališ, ka je mene telko mantrao, ka sam njemi po nedužnom tak dosta mogeo splaćati.

Gospodič nato:

— Bi njemi ti vûpao to čislô dol s šinjeka vzeti?

Sirmak je nato nikaj nej odgovoro, samo je šo k fiškališi, pa njemi je hitro potegno čislo dol z šinjeka. Vragovje so zdaj včasik vnesli fiškališa. Gda je sirmak vō s pekla šô, so ga že kühali v kôtlî. Sirmak je pa najšeo svojo plačo že na kolaj.

Gda je sirmak domo prišeo, je začno pripovedavati, ka je v pekli vido. Gospoda so to zvedila, pa so ga notri zaprla. Sirmak je pa li pravo, ka je to istina, ka on pripovedavle od fiškališa. Gospoda so si nato dogučala, ka do fiškališa vō odkapali, pa či telo v grobi ne najdejo, te do pa vervali, ka njim sirmak pravi.

Fiškališov grob so nato resan vō odkopali, pa so tela nej najšli v njem. Mogli so zato sirmaka vō z voze püstiti pa vervati, ka je fiškališ zaistino v pekli.

Kraljevska svadba.

Kral Srbov, Hrvatov i Slovencev se je oženo 8. junija leta 1922. Kraljica je rumunska princesa Marijola. Rojena je leta 1899., 8. januarja. Njen rod izhaja iz stareiše veje knežje rodbine Hohenzollern. Iz mlajše veje te rodbine je bio bivši nemški casar.

Ob 10 v. 20 m. je zapüsto kralj Aleksander novi dvor in se podao v automobili v stari dvor, kje se nahajala visoka nevesta s svojimi starši. Nad dvorom je krožilo letalo, v poslopji je bila ceromonija izročitve neveste. Ob 10 v. 30 m. privozi iz dvora sedem krasnih kočij. V petom vozi sedita romunska kralica i kralj Aleksander, v šestom pa romunski kralj Ferdinand z nevestov kraljičinov Marijov.

Svečani poročni sprevod otvori zastavonoša na belom konji z državno zastavo. Za njim jezdi šest Črnogorcov, sedem jezdecov iz Medjimurja. Pridejo Slovenci v narodnih nošah. Potem Bosanci. Sledinjim sedem Hercegovcov, potem osem jezdicev iz Banata, deset iz stare Srbije ino deset iz Šumadije. Prikažejo se jezdeci s fanfarami, konjeniki kraljeve garde. Za njimi se prikaže eskadron kraljeve garde, potem pa sedem omenjenih dvornih kočij. Vsi vozovi so bogato z zlatom obloženi. V vsak voz so vpreženi štirje krasni konji.

V cerkvi pred ôltarom stoji patriarh Dimitrije s šestnajsetimi vladi-kami i drugimi pravoslavnimi cerkvenimi dostojanstveniki. Na levoj strani se nahajajo zastopniki drugih ver, katoliški škofje, muslimanski, evangeliski

i judovski dühovniki. Na desnoj strani so prostori tujih deputacij, bivših ministrov, višjih častnikov, invalidov.

Cerkveni obred se je začno ob 11 v. 5 m. V sredini cerkvi stojita kralj Aleksander i nevesta kraljičina Marijola. Ob 11 v. 20 m. je cerkvena svečonost končana. Romunska princesinja Marijola postane kraljica Srbov, Hrvatov i Slovencev. V tom trenotki zagrmijo v vsi topovi v Belgradu. Oglašajo se zvonovi v vseh cerkvah. Vojaki stopijo „Pozor.“ Godbe zaigrajo. Na Donavi i Savi grmijo topovi z monitorjev. V zraki brnijo letala. Vlije se močan dež . . .

Po svadbi se je mladi vladarski par odpelo v Slovenijo na Bled. 10. junija so na blejškem jezeri v noči naredili „beneško noč.“ Puno čolnov je plulo po jezerskoj gladini. Čolni i čolnički so bili lepo okrašeni z zelenjem, cvetjem i zastavicami. Lučka pri lučki, lampijonček pri lampijončki. Veliki žareči črki A i M sta se daleč na okrog blesteli na grajski skali.

Popiso sam kraljevsko svadbo na vekivečen spomin. Jas sam takšega mišljenja i čutenja, da se veselim z veselimi i jočem se z žalostnimi. Skuze me pobijejo pri cerkvenih zdavanskih slavnostih vu naših malih cerkvah. Vse se veseli, iz oči njim čtem, da vsi dobro želejo mladomi pari, na povehujenom lici starih lüdi, ki so že dosta skušali, čtem bojznost, da bi zakon ne nesrečen bio, nego vretine zemelskoga blagoslova. Ne grajam naše priproste lüdi, či se na den svadbe veselijo. Ne grajam je, či se „vöpokažejo.“ To je zaistino samo ednok.

Vu srci milijon pa milijon jugoslovanskih državljanov se je razlejalo veselje na den kraljevske svadbe. V nebesa je sekala naša želja, da bi vsemogoči Bog blagoslovo mladi kraljevski par.

Za kratek čas. Šale.

V školi.

V edno ljudsko školo pride nadzornik. Začne se izpitavanje. Vučiteo se muči z ednim vučnikom, šteri je nikak ne znao povedati koliko je 3 — menje eden. Nadzornik njemi je šteo pomagati i je stopo za vučitelja i zdigne 2 prsta. Nato se mali hitro obrne proti vučitelju pa pravi: „Prosim gospodi je sila, püstitute jih vö.“

Gorečnost.

Vučiteo opazi, de so njegovi vučenci ne kaj posebno pazljivi pri

meši, nego da se z drugim zabavljajo. Da tomi napravi konec, je začno izpitavati predgo. Tak je ednok pitao maloga Tončka:

„Na, ka se ti pri včerašnjoj predgi najbolje dopadnolo?“ Mali odgovori mirno: „Kda so gospod plebanoš pravili amen.“

Zdrave ribe.

Betežnik: Ali so te ribe zdrave?

Zdravnik: Najbrž, pri meni se je bar niedna ne vračila.

Iz dečinjega sveta.

Mati: „Znaš Vanček, kda pride na obisk gospod načelnik, ne smeš gledati na njegov nos, inachi boš bit,“ Sinček obljubi.

Kda je bio gospod načelnik več za stolom, mali Vanček začudeno pravi:

„Ali mama, kak si mogla zabraniti, da naj ne gledam nosa gospoda načelnika, ve ga niti nima.“

Telefon:

Narednik poučavle dečke v uporabi telefona na bojišči pa zapita:

„No Janko, ali vam je zdaj vse jasno.“

„Da, gospod narednik!“

„No, dobro je,“ pravi narednik, vzemimo, da vi zdaj pridete domo in vas žena pita: „Čuješ, ti Janko, ka je pravzaprav telefon? Ka bi vi pravili?“

„E pusti to Katica, v to se ti nikaj ne razmiš!“ pravi Janko.

Ne trüca se.

Čujete vi človek — pravi sodnik potepači — vi gotovi pijete rakijo?

Če bi vi gospod sodnik bili tak dobri, da bi mi dali, ne bi meo nikaj proti tomi — odvrne potepač krotko.

Ne je kriv.

Gospod Schwarc se prijavi na policiji. — Kde ste rojeni? — pita uradnik. V Honolulu! — odgovori Schwarc — Tak! v Honolulu? Pa kak to, da ste nikaj ne črni? čudi se uradnik. — Jaz nesam kriv, če sam ne.

Ne pomaga.

Redar: — He, he, vidiš ga spako! Čujete vi kočijaš, ali ne vete, da se ponoči mora svetiljka dati na kola!

Kočiš: — Nikaj ne pomaga — gospod stražar — konj je itak slep.

Istina.

Dühovnik ide v temnico, tam pitajo Voznika, naj njemu nekaj o njegovom prešnjom življenji razloži! Ka vas je pravzaprav spravilo v vozo?

Voznik: — Žandar, — častiti!

Cigan i zdravnik.

Cigan je cepao drva, pa si je odsekao mali prst. Včasi je šo k zdravniku.

„Ka je cigan?“ — pita zdravnik.

„Odsekao sam si mali prst“ — odgovori — „pa sam prišeo, da mi ga zvežete.“

Zdravnik njemu pregleda rano in zaveže pa ga pita: „Razmiš se ti cigan pri konj?“

„Zakaj ne — odgovori cigan.“

„Potem pa pridi z menov v štaló, pa mi povej, keliko let je star moj konj.“

„E, gospod, to ti ja neznam reči.“

„Pa kak to ne znaš, to bi ti vse morao meti v malom prsti.“

„Pa sam tüdi meo, gospod“ — odgovori cigan — „ali vidiš, zdaj sam ti ga odsekao.“

Pri obedi.

Opoldne so si seli delavci k obedi. Eden od njih vzeme krump, da ga (güli) lüple pa pravi: „E, bože, hvala tebi, da si stvoro krumpiš, da zdaj bar tüdi siromak ma koga gülit.“

Spodobnost.

„V kam sta si spodobna vrtnar i zobozdravnik?“

„V tom, da oba mata nos, noge itd.“

„Pa ne; v tom, da oba mičeta korenje.“

Mali diplomat.

Tonček se je vračao dōmo z loncom, v šterōm je noso oči obed. Srečao ga je Joško i njemi pravi: Ka ščeš napraviti, če jaz v te lonec brsnem z nogov?

Nikaj! pravi Tonči.

Za istino nikaj?

Ne!

Na potem pa pazi! Edna, dve, tri! Bum! In lonec se razleti na sto falatov.

Ka praviš k tomi? — pita Joško.

Nikaj! odgovori. Tonči se je zasmejavao in naslednje pravi: „Moja mama si je te lonec izposodila od tvoje. Več pa pozvediš doma od mame.

Kobi i Šara.

Šara: „Za božjo volo, Kobi, ti si se prao z onov prostov žajfov, vse si pokvariš lice.“

Kobi: „Ali, draga Šara, boljše je, če si pokvarim lice, nego fino žajfo.“

Vse edno.

Paziteo robov: „Lehko vas je sram, da se tak nedostojno oponašate.“

Voznik: „Če vam je ne prav, me lahko vržete vō.“

Konkurenca.

Kak ti kaj ide tvoj služ Francek; ali si že pali obiskao kakšo banko i prineso par stotnjekov?

E, slabo je dnesden za ljudi naše stroke, če se že z kradnjov bavijo tjūdi, šteri se v tom niti včili neso, kakti ministri, uradniki, carinarniki i podobni.

Ženska vōrnost.

„Vi ste pa v črnō oblečeni, prosim vas, što vam je vmro?“

„Mož.“

„O moje globoko sožalje. Ali kak dugo pa mislite nositi črno obleko?“

„Dokeč ne dobim drugoga moža.“

Na sodi.

Sodnik: Vi ste videli, kak je obtoženi tukeo ženo?

Svedok: Da, gospod, sam!

Sodnik: Mogoče se spominjate, kda je ravno to bilo?

Svedok: E, kaj pada bilo je 23. novembra preminologa leta.

Sodnik: Kak pa znate vi to tak natenko?

Svedok: Toga dneva sta mela gostūvanje.

Fiškališki posli.

Eden fiškališ je meo psa. Vsigdar ga je gnao sebov. Ednok je pes odneso mesari na trgi (placi) falat mesa. Drugi den pride mesar k fiškališi i pita: Ali so za dela psov odgovorni gospōdari. So ja! Njemi pojasni fiškališ.

I ka včini vaš pes, ste tūdi vi odgovorni?

Sam!

Aha, potem mi pa plačajte dvajset dinarov za falat mesa, šteroga mi je odneso vaš pes — pravi mesar.

Tak je! jaz ešče od vas dobim deset dinarov — odgovori fiškališ.

Od mené? Kak je to mogoče? Zakaj? Se zažūdi mesar.

Po vašem računi košta meso 20 Din., a moj nasvet, šteroga sam vam dao pa računam 30 Din. Tak ešče jaz moram dobiti 10 Din.

Gotovo znamenje.

Sinko, šteri je dobo za dar automobil, pravi: to je ne pravi automobil.

Mati: Zakaj ne, vidiš, da je kak pravi!

Sinko: Da, ali ne smrdi!

Z a g o n e t k a.

Dva dečka sta si davala zagonetke (vganke) France nastavlja, a Jožo vse razreši.

Čakaj zdaj te pitam nekaj ali mi to vgoniš. Eto: v edno luknjo ideš, a iz dveh prideš! Kda pa misliš, da si vóni, te si pali notri. Ka je to?

Zdaj Jožo prebledi: Ne vem! To pa enostavno! — pravi France — to so hlače!

I z m i n i s t r s t v a.

Minister: Ali mate vi sploh kakšo usposobljenost?

Uradnik: Dáá, dedek mi je bio radikalec, oča mi je radikalec, jaz sam radikalec, a moj brat je pa ešče demokrat.

K r a t k a p o s t a j a.

Eden potnik se je pelao s poštarom, šteri je vozo z dvema konjama. „Od tü dele moram vpreči tri konje“ pravi poštar. „Zato pridemo 1 vöro prle v mesto.“ Potnik pita: „Kda bi prišli v mesto, če vprežete 4 konje?“ „Za dve vöri, če pa 6 kónjov vprežete?“ — Za edno vöro — znate ka, vprežite 8 konjov pa se meni te ne treba pelati.

K r i v a v a g a.

Mož je küpo 5 füntov mesa, da njemi napravi žena večerjo. Že je spekla meso, ar pa moža ne bilo dugo domo večer, je vse sama pojela. Mož pa pride lačen ponoči pa pita: „Ej žena ali si spekla meso?“ Žena se prestraši pa v sili odgovori:

„Oprosti dragi možiček, mačka je prišla do mesa pa je je pojela.“

Mož čemerem zgrabi mačko pa jo zvaga. Mačka je vagala ravno 5 füntov.

Dobro — pravi mož — to je meso (5 füntov) ali gde je zdaj mačka?

T e l e f o n.

V edno trgovino pride neki kmet in ponüdi svoje žito na oddajo. Pomočnik, na šteroga se je kmet obrno, ga prosi naj malo počaka, prle mora pitati gospodara, če küpi ali ne. Zavolo toga stopi k telefoni pa tam pred kmetom pita gospodara, zatem se pa obrne k kmeti in njemi pravi:

„Dragi prijateo, žita mamó preveč, nemremo küpiti, tak pravi gospodar.“

„Ali ka pa vi gospod mislite ali je dnes 1. april, da me za norca mate“ — pravi kmet.

Pomočnik se začüdi: „Ali človek, ka vam ne spadne v glavo?“

„Ali mislite vi, da sam takši norc, da ne vem, da notri v toj malojo črnoj škatlici nemre sedeti vaš gospodar?“

Pametno je odgovoro.

Temničar: Lehko vas je sram, da se tak nedostojno in grobi-jansko oponašate.

Vjetnik: Če sam vam na poti, me lahko völüčite, vam ne zamerim.

Sodnik (k cbtoženci): Štiri dni ali 20 rajških, ka ščete raj?

Obtoženec: Prosim teda 20 rajških.

*

Vučiteo: Gda je najbolše jáboka stepati?

Francek: Gda je pes privezani.

Törnišče.

Törniščarje so dosta pravde meli s grofom za volo svojih starih pravic. Ednok so šli k casari. Po poti so konje kupili, da kak naj hitrej ta pridejo. Stroškov je dosta bilo, žene so ešče kokoši odale.

Ednoga hipa so meli fiškališa Šoša. Računi veški l. 1818. kažejo, ka so njemi vse davali. Slovensko ja zapisano: „Glas pošlali Šoš za pšeno. Šoš godovno služili. Govedina i teletina. Smej Balaž nosil 10 ranški 16 kr. Bilice 85 Šoši 2 r. Marša nosili Šoši lena 4 fünte. Zegerseka Šoš prišli betezni, barbera poslali, ta potrošili 1 r. 3 kr. Za vüzem 12 govedine 8 teletine. Šoši 5 r. Vert Šošov, kda po meso prišo, potrošo 1 r. Šoš loj, govedino sami odpeljali 8 r. 22 kr. Mesari na dvoje pravde strošek, vino, meso, krüh 30 r. Šoš pelali na kočiju salo, cukar 2 r. Gregor z Farofa vino prinesli staro 2 pinta Šoši 1 r. 4 kr. Pa od Gospon Plebanuša Tompa pri nesli 2 pinta Šoši za večerjo 1 r. 4 kr. Barberi, Šoša vračo 13 r. Stefaneci za črevlje Šoš prosili 12. r. Korc grahorke Šoši 12 r. Korc kukurce Šoši 4 r. Repno semen Šoši 1 r. Posodil na Jakopovo Šoši 30 kr. Od peka krüh, zemlja tam i domo Šoši vino, olje 3 r. Na pravdaj piščenci tam i domo Šoši 3 r. Kda so na Jakopovo iz pravd domo šli, Šoši pšeno 3 r. Tompa z Maršom kupili teletino i bravsko, kda so na prvo dobrovničko senje fiškališ v goricaž Augustiča obedüvali 4 r. Na troje pravde masti odišlo 9 maslinov 9 r. Po procesus (pravda) 7 farti hodili v Beltince. Šoši loj i govedino 20 r. Kda so svedoki za brezja volo hodili i Šošoi meso 3 r.“

Leta 1819. je Šošovica prišla v Törnišče, na njo so tüdi meli stroške. Šoš fiškališa hlapec hodo za volo mlacov, 1 štuca vina 2 groša, krüha 14 kr.

*

Čaplovič leta 1828. vu svojoj knigi od slovincov (Wenden in Ungarn) piše, da so Törniščarje z vekšega mojstri, pa je denok težir siromaštvo za volo dosta pravde i küge, tak i od vode i ognja so večkrat kvar trpeli.

Dogodki sept. 1921.—okt. 1922.

Začnem s tem, od koj smo največ gučali: od vremena. Leta 1921. ešče je kaj krumpiša, kukorce, graha. Tü pa tam repo so tüdi dobili. Parniki so so vse vözgörel. Meseca oktobra itak ešče velka sühoča. Sejanje ne moglo vö priti. Po vsi svecovom je vö šlo. Drügo polovico no-

vembra se je megla kadila. Velki sneg se je skuho. 27. nov. je začno iti. Globoki spadno. Stari ljudje ne pomlijo, da bi eden den tak velki spadno. 1. i 2. decembra velki mraz. 8. jug, začno se je sneg topiti. Veselili so se goričanci, da vodo dobijo, celo leto so že ne meli vode vu mlakah, vse iz grab nosijo, — ešče kokošam. Dosta trpljenja! Pa je celo zimo tak bilo. — 15.,—16. jan. 1922. velki sneg zapadno. Od 5. februara na 6-ga je znovič velki sneg zapadno. Potem pa tri dni takši mrzel veter bio, da ga že davno ljudje ne pomlijo. Novi sneg je veter vse vu grabe, na poti znošo. Prve dni marca je sneg zgino. Bilo je mesto, kde je 3 mesece sneg ležo. Žito je prejšlo. Pšenici ne tak preveč škodilo. April je bio moker i hladen. Vse cvelo, takšega dreva ne bilo, da bi ne cvelo. Majuš suhi bio, ž njim se začnola suša. Hujša od lanske. Barometer spadne do 335—336, jug žge, potem se začne zdigavati 340, 342, 345. Pride planinšček. Barometer znovič začne nazaj iti, jug pa li žge. Na veke vetrovje. Kositev, žetva nam je slaba bila.

Za vremenom smo največ gučali od razmejitve med Jugoslavijov i Madžarskov. 19. sept. 1921. je bila razmejitvena komisija v Trdkovi, 20. je prišla v Dolence. Ljudstva je vkup prišlo v Dolence, ka ga telko nikdar ne bo v Dolencih i ga nigdar ne bilo. Prišle so žene s malov decov na naročaj. Deca, dekle jufkale, vse kričalo. Vse nahujskano bilo. Kak je komisija odišla, dobrovoljci i orožniki so začnoli vkraj jemati madjarske zastave, v ništernih minutah je vse prazno postalo, ljudstvo na vse kraje v gošče odbežalo. — Meseca oktobra je komisija zvršila delo na lici mesta v Prekmurji. Več osrednjih vesnic je pozvano bilo v Varaždin, kak ti Križavci, Petrovci, Murska Sobota itd. — Nikdi na sveti — ne mislim, da bi bilo telko babjega guča, kak pri nas. Vsaki mesec je določeni en den, da madjari pridejo. Pri den, madjari nepridejo. Ljudstvo pa li verje hujškačom, liki židovje, ki ešče itak čakajo Mešijaša. Drugoč so začnoli, da bodo dinar štempljali i de samo edno korono valao. Drugoč pa: Poslanci (követje?) treh neutralnih dežel so se postavili za magjarsko integriteto (celoto). — Meseca januara 1922. so prišli glasi, da je razmejitvena komisija v Prekmurji 28 vesnic Madžarskoj osodila. Tak so pisale madžarske novine. Ne čüdo, da so rekrutje iz teh vesnic ne rukivali, nego pobegnoli so na Madžarsko. Meseca marca je razmejitvena komisija na lici mesta točno določilo tromejo. 19. julija so Madžari napadli s puškami, strojnicami in ročnimi granatami obmejno ves Kagersdorf (Karácsfa) na Barškom. Prišli so glasi, da hočejo „Ébredő“ tüdi Prekmurje napasti, 1. augusta so naši ojačila hodoško orožniško postajo, vójaštvo so poslali na granico. Napada ne bilo.

Leta 1921. je Jugoslavija s Rumunijov i Čehoslovakijov vu zvezo stopila, da sebe zagvüša od napada z madžarske strani. Zveza teh treh držav se pravi mala antanta.

Bivši madjarski kralj Karol je leta 1921. dvakrat prišlo na Madjarsko, da bi kraljevsko oblast prevzeo. Jugoslavija i Čehoslovakija sta mobilizirale, s tem preprečile puč madjarskih magnatov. Leta 1922. je Karol mro. Zdaj se pa za njegovoga sina Otona potegüjejo. — Meseca julija 1922. je naš zunanji minister Ninčič pravo vu narodnoj skupščini, da je Bulgarija ne lojalen sosed. Tak i Madžarska. Neščeta zvršiti miróvne pogodbe. Tak je. Dosta krajov je na nikoj spravleno, kvar bi nišče ne šteo popraviti. Pravica je pa, da se kvar mora popraviti i samo te se lahko guči od mira. Leta 1922. so države vküp prišle na Taljanskom v Genovi, da bi se počale koj od gospodarskih razmer, da bi obnovile Europo. Napravili so nikaj ne, samo Nemčija i Rusija ste sklenole pogodbo. Meseca julija so z novič vküp prišli v Hagi. Rusija velko posojilo prosila od Europe, lastnega imanja pa ne spozna. Što bi njoj kaj posodo, da bi ona potem komunicirala. Tam itak pravijo: Vse je naše, kak so v Prekmurji gučali leta 1919. za časa bolševikov. —

Poljska zasedeno drži Galicijo, tam so Ukrajnci — ruteni — štere Rusija za svoje šče meti. — Rumunija dobila Besarabijo, kde je dosta rusov. — V Palestino (sveta zemlja) se je zaselilo dosta židovov, svojo državo ščejo meti. Najboljše bi bilo, či bi vse ta odišli.

Ka se pa tiče naše politike, ne je vredno dosta od nje pisati. Preveč velko je strankarstvo, glavni zrok surovosti (grobijanstva) med ljudstvom. Vse nevole edna stranka na drugo tiska, čüdo, ka staroga Pašiča ne tožijo za volo süše. Meseca julija 1922. je Jugoslavija z Amerike 100 milijonov dolarov na posodo vzela.

Po dugom vremeni je Sobočka železnica 12. julija prišla na Hodoš. Lokomotiva je bila vse posipana s cvetjöm. — Meseca augusta 1. 1922. je madjarski denar celó na 0.17 spadno, bio čas, ka naš dinar valao 24—30—35 koron.

Tursko-grška vojna.

Po svetovnoj vojni so ljudje želeli mir. Zadosta je bilo že vsem narodom iz bojne, utrujeni so bili že vsi. Dokeč so se pa v Londoni i Parizi vršile konference, kak bi propadeno Europo mogli gospodarsko znova na noge postaviti, i se posvetovali kak bi mogli obdržati svetovni mir i preprečiti nadaljno klanje med narodi, je na vzhodi izbrunila nova bojna med Türki i Grki. Türki so nikak ne biti za dovoljni z sevreskov mirovnöm pogodbö, štera njim je oropala velki del njihove zemlje. Tracijo so zaseli Grki, Konštantinapoly (Carigrad) njim je pa spravila pod nadzorstvo zapadni velesil. Nezadovoljnim Törkom je stopo na čelo Kemal paša, ki je tak srečno vodo bojno od Grkom njim napovedano, da so Grke na celoj maloazijskoj fronti pobili. Grške poražene čete so brez

glave bežale pred Türki. Türki so zgrabili više 50 jezer Grkov z celim generalnim štabom vred.

Doma v Grčiji je ta bitka jako slabo plivala na nezadovoljne elemente. Zgubljena bojna navadno revolucijo i nemire ma za posledico. Tak se je tudi zgodilo v Grčiji. Po zgublenoj bojni je izbranila na Grškom revolucija. Konstantin kralj je mogao pobegniti z orsaga. Revolucionarji so zahtevali odstóp Konstantina, ki se je tudi odpovedao troni. Njegovo mesto je prevzeo njegov najstarejši sin Jurij, šteri je vodo nadalje kraljevske posle. Na konci se je sklenolo premirje med Turčijov i Grčijov. Türki dobijo nazaj Drinapolj, vzhodno Tracijo do Marice, v zapadnoj Traciji pa želejo Türki plebiscit, to je, ljudsko glasovanje, kama naj da pripada.

Vzhodno pitanje.

Türško-grška vojna bi skoro postala vzrok druge svetovne vojne. Zmes je mela roke Anglija, štera se je bojala za svoj imperializem na vzhodi. Če Türki popolnoma zmagajo, tak je konec Angleškomi nadvladovanji med Dardanelami i drugimi morskimi ožinami. Zato se je bojala Anglija. Anglija je zato štela tudi našo vlado zaplesti v vojno proti Türkom. Anglija bi rabila za vojno proti Kemal paši do 400 jezér vojakov, njena vojska je pa zaposlena doma i na Irskom, trebalo bi njój te da naše pomoči. Celi jugoslovanski narod se je pa zgloso proti tej vojni. Zakaj bi se mi vojsküvali, naše sini pošiljaji na bojišče za Angleške koristi. Nam so Türki ne neposredni sāsidi i tudi ne ogrožajo naših mej. Anglija, či šče meti Dardanele i Carigrad, naj se bije za nje. Sicer po Anglija nema na vzhodi iskati nič. Pitanje vzhoda i morski ožin se tiče v prvi vrsti Rusije i Turčije, ne pa Anglije. Ta ma svoj Gibraltar i Suez, od Dardanel pa roke proč! Da bi Anglija bila neomejeni gospodar vseh bogastev vzhoda, države pa, štere so na vzhodi in toga zainteresirane v prvoj vrsti kak Rusija, Turčija, naj bi bile iz toga izključene, v to Slovani ne morejo privoliti. *Vzhodni narodi so zmožni, da sami sebe vladajo i sami svoja bogostva izkoriščajo. Anglija tam nema iskati nič.*

Sam sadila . . .

Sam sadila kito rožmarina,
Sam sadila, divojka, kito rožmarina.
Ne znam sama, komi bi jo dala,
Ne znam sama, divojka, komi bi jo dala.
Polančarom bi jo dala?
Oni sami so lončari.

Kaj koli majo, vse za lonce dajo.
Renkovčarom bi jo dala?
Renkovčarje so kopinarje.
Kaj koli majo, vse za klonje dajo.
Hotižancom bi jo dala?
Hotižanci so pijanci.
Kaj koli majo, vse za vince dajo.*

* Ne zamerite mi. To je samo igra s rečami. Polančar — lončar, Renkovčar — kopinar, Hotižanec — pijanec.

Kos.

Pleši. pleši čaren kos!

— Kak bom pleso, kda sam bos?

Kam si tiste šolce djao?

— Ednoj babi sam je dao.

Kajti baba za nje dala?

— Ednoga prasička.

Ka boš s tistim prásičkom?

— Salece si bom vò jemao.

Ka boš s tistim salecom?

— Kola bom si mazao.

Ka bos s kolami?

— Babo bom si vozo.

Ka boš s bábov?

— Deco de rodila.

Ka bos s decov?

— Žibke do mi pasli.

Ka boš z žibkami?

— Lisica de je nosila.

Ka boš z lisicov?

— Bundo bom si doli jemao.

Ka boš s bundov?

— K meši bom hodo.

V ednom koti Boga molo.

V drugom koti V . . . gono.

V tretjem koti šterce* na diljavo.

* šterce, kodiše, berače.

Kak se moraš držati?

Dösta lüdih ma navado, da edno ramo nosiji višje, kak drugo, naslonijo se na vsako steno, grajko, kak nemaren žakel, glavo doli obisijo, drugi pa tak visoko nosijo, liki bi v šinjeki kost meli. Ne gledaj čemerno, ti zna lice na veke tak ostati, ne smeš se vsikdar, ar bodo te lüdje za norca držali. Či s kem gučiš, vu obraz njemi gledaj. Vüsta lahko zapri brezi toga, da bi je vküp stisno, zdiHAVaj si skoz nosa. Či se ti kaj vidi, posmej se, nego vari se velkoga smeha. Sv. Pismo pravi: Norc zdigne svoj glas na smeh, moder človek se pa bode komaj po tihoma smehao. Roke ništerni vu žebke potisne, drugi je od zajaj v križ denejo, žene je skrijejo pod šörcom ali je pa na ledevje denejo. Na cesti se na pravo stran mekni. Grda navada je, na cesti glasno gučati, posmehavati se, s prstom na drugoga kazati. Bližnjega pozdravljaj. S prave strani vzemi doli klubuk prvle, kak prides k človeki, koga pozdravljaš. Gledaj njemi vu obraz, nego ne trdno vu oči, nego pod oči. Najlepši krščanski pozdrav je: Hvalen bodi Jezuš Kristuš. Različni drugi pozdravi so prišli k nam, kakti: Zdravo! Klanjam se! Dober den! Vse je lepo, pozdravljaj ti tüdi tak, nego najraj pravi: Hvalen bodi Jezuš Kristuš.

Pozdravljaj, či stopiš vu vagon, či stopiš vu gostilno ali vu bauto. Srečaš dühovnika. Či na spovid ide, poklekni, nagni glavi, da te prekrižijo. Ideš mimo cerkvi, pozdravi Kristuša. Či ideš k sosedu, povej, zakaj si prišo. Ne ka si tam doli sedež i za pol vöre naprej prineseš, kaj ščeš. Ne vzemeš v pamet, da tvojega sosida s tvojim posedavanjem gori držiš.

Ali njemi pa povej, ka si ga prišo gledat te lahko tam sediš, òn de pa svoje delo dalje opravlo. Či betežnika pohodiš, dobro pazi, ka njemi ne bodeš na bremen. Samo tak ostani pri njem dugši čas, či te prosi. Pohodi ga te, da ne ga drugih. Dostakrat večer vsi vküp pribižite, proti gojdni pa nikoga ne ga. Te idi ti, te včiniš dobroto z betežnikom. Či komi kaj daš, ne hvali se. Naj ti zadosta bo reč sv. Pisma: Boljše je dati, kak sprejeti. Či ti štoj kaj da, ne či tam včasi pred njim, zvüntoga či je kúpčija, te peneze moraš pred njim prečteti. Sledi ga že zaman terjaš, či je menje bilo.

Pri stoli ništerni človek z očmi sprevaža onoga, ki prinese jestvino, drugi gleda drugoga gosta, kelko si je vzeo. Drugi kaosa vu skleci, lepše falate išče. To je vse grdo. Ne želi: Dober tek ali: Na zdravje. Ne odpiraj pri jestvini na velko lampe, ništerni ešče oči na velko odpira. Ne nesi v lampe te čas, dokeč si ešče prvo ne zgrizo. Ne pihaj hrane, čakaj da se razhladi. Ne jej brž, švicati pri jesti je grdo. Pò mali jesti, da samo pri stoli sediš i nikaj ne ješ, je grda navada. Tanjer na stoli vöpu-cati, lampe si lizati, tak mači delajo. Z tvojega tanjera ne devaj hrane na drugi tanjer. Samo telko si vzemi, ka misliš pojesti, z tanjera nazaj levati i devati vu sklecö, je najbolje grda navada. Kaj si misliš, de tvoje zgrizke za tehom štoj jo? Pri stoli ne plüj, ne čisti si vüha, ne spravljaj si vred vlase. Ne segaj prek drugoga tanjera ali sklece, ne podpiraj se na stol s laketom.

Edno i drugo.

Gospoda na konci obeda čarno kavo pije. Eden pravi: Po kavi več ne mo pili vina. Drugi: Pili mo, ne po kavi, nego po guti.

*

Cigan pa pečena goska.

Cigan je v hišo prišo. Nikoga ne tam naišo; nego na stoli je v pamet vzeo pečeno gosko. Na hitro je doli vrezo edno bedro.

Delo je prišlo pred sòdnijo. Cigan se je brano, da je goska samo edno nogo mela, pa je vö na okno kazo, kde je edna goska za istino samo na ednoj nogi stala.

Cigan pa vsa gospoda so doli šli na dvor, eden je zgono gosko pa je pravo:

— Viš cigan, ka goska dve nogi ma.

— Zakaj ste pa ovo pečeno gosko tüdi ne zgonili, lahko bi tüdi dve noge mela, pravo je cigan.

*

Muzika je bila. Drugi den so nazaj prišli, nikši post je bio. Pri-neste mi meso, je eden pravo ve pa petka ne pojem, pa se znamkar tūdi ne zadavim. Pa je njemi prvi grižaj na guti ostano.

*

Zakaj zavec beži gor na breg?
Ar ne more skoz brega.

*

Zakaj joče dete?
Ar je mati ne devojka.

*

Ta dekla edno nogo vsikdar nazaj nihavle.

*

Kupo najšeò, drbo vkrao.

*

Od kòj te glava boli?
Od šinjeka. (Poljana).

*

Ob prvim se je pelo na železnici.
Vò je šteo gledati na okno i glaš je potro.

*

V. ne de šo, prej, na takše kola,
štere ne more kdašteč staviti, da bi v krčmo šo.

*

Vrag je pri meseci na poti pe-neze sūšio. Prišo je eden človek, polevao je njemi peneze. Vrag je njemi mokre peneze ta lūčao, tak si je on človek dosta penez spravo.

*

Lanskomi snegi ne trbe že več črevlje kùpiti.

*

Kak je blago, tak je drago.

*

Mali traven pās, velki traven vās. Törnīšče.

*

Cigan je jalšovoga pokolenja. Dolence.

Vrag je odneso Ferka. Ž. K. je šaca mela, po hiši so ga zvali Vrag. Oženjena je bila, moža sta s Vragom bujla i on ga v gorice odneso. Na njega je zdevo kolje, liki bi kradno. Pred sodiščom se je Kata vògučala, s čemerami pravla: Vrag ga je odneso.

*

Vrag i kovač. Kovač je rasoje (vile) delo. Prišo je vrag.

Jas pa znam, ka ti delaš!

— No, ka?

Vile.

— Pa ne.

Kovač je vile napravò. Na konci doli zavugno pa je grato kramp. Tak je kovač znoro vraga.

*

Peter je s Jezušom potùvo, prišla sta k ednomi stūdenci, radiva bi pila. Prišla edna devojka, njima vrček vode ponūdila. Peter je pravo: Gospodne vredna je ta devojka dobrega moža. Ka gučiš Peter, je pravo Jezuš, te pa de lagoja lagojega mela? Ka de te z sveta? Tak dōnok eden pamet ma.

*

Ne kozla, ne posla. Sobota.

*

Tū ne ga dela, ne jela.

*

Kak pri jeli, tak pri deli.

*

Večerašnjega dnes naprej ne nosi.

*

Fašenek na trati, vūzem na peči.

*

Či nōrci kùpūjejo, te čedni lahko drago odavajo.

*

Goričanec je goričanec, či ma meklo na hrbti ali ne.

*

Kukurič Miška : Zelje je pri njem otava bila. Repa motvozje. Sneg ide, zidarje most mečejo. Meso prlazen. Mačka sakačica. Pes siromak.

*

Žena štela priti na sprevod. Pitala je, jeli je vzeta zetova mati vu slobod. Nikšo svajo so meli. Ne bila notri. Ne je šla na sprevod.

*

Okoli Andrejevoga je bilo. Mrzla megla se je kadila večer. Mala deklička ide po poti.

Kde si pa bila?

— V krčmi.

V krčmi? Ka pa tam delala?

— Očo iskala.

Pa si naišla?

— Ne. Dnes vgōjčno so z domi odišli.

Koma boš pa zdaj šla?

— V drugo krčmo . . .

*

Te zvōnar skoz zvoni, da bi vsikdar molili. — Kda je gotov obed pa te zovejo, ne ideš včasijest? Pa to trikrat v ednom dnevi. Pa bi ne molo včasij, kda zvonijo?

*

Slepi na edno oko eden den dva dni gleda.

Toži se, da je na gostüvanji pleso, to pa pozabi, da je desetkrat pijan bio.

*

Večkrat ide žena k spovedi. Sosedje pitajo moža: Ka je to? Ka je briga. Ništeri lüdje dōnok dosta brige majo.

*

Svetek je bio velke Gospe, sina sam mogla püstiti na lovino v Čaren log.

— Zakaj ste püstili?

Mogla sam. Logar je prišeo, zapovedao je, dužni smo njemi delavce.

*

Vogri dobrovnički so prvle na pašniki stoječki sekali doli hrastje, zdaj že krčijo i vōvagajo pen.

Misijonski dnevnik.

(Potüvanje v Heongshanški misijon.)

Piše: KEREK JOŽEF, misijonar.

Nesrečno boljševisko gibanje med kitajskim proletariatom je dne 28. in 29. majuša pripelalo v jako neprijetno stanje vladu portugalske naselbine v Makaoji z kitajskim delavskim društvom. Kitajski boljševiski 4000 so se zbojali evropejskoga vojaštva (300 jih je bilo) in so zbežali v glavno mesto Heongshanškoga okraja v reakcionarni boljševiski Sün Jat Zenov tabor. Pretrgali so vse zveze za Shekki-jom in Makaojom. Brez dela, brez posla, so zasedli i zastražili vse reke (vode), ki vežejo te dve važni mesti. Stvar je trajala (trpela) nad dva meseca; niti edna kitajska barka ne smela v Makao ali z Makaoja v Shekki. Šteli so istradati Makaoščane, ali ne se jim je posrečilo; zveza z Hongkongom je skrbela za živež izoliranoga mesta. Vsaki den so prihajali iz Shekkija v Makao grozeči glasi, da bodo z 4000 pirati napadnoli mesto i vse poklali, vse zažgali, kaj je evropejskoga. Vnogo kitajcov se je prestrašilo i so zbežali v Hongkong ali pa v Canton. Dozdaj razkošno, žruboleče mesto je postalo tiho, mirno kak betežnik v posteli. Vilice prazne, trgovine zaprte, okna pogrnjena, hiše vekši deo spraznjene. Po široki cimentani vilicaj, kde je dozday v svili oblečeno, z zlatimi nakiti razkošno poganstvo noč ino den se premetavalo kak voda v potoki, kde je gumijov voziček za vozičkom dirjao, kde je dozday neprekinjeno pufpufkanje automobilov bilo, tü je dnes vse mrtvo, vse tiho; samo zamorsko, indijansko i nekaj malo evropsko-portogalsko oboroženo vojaštvo i policija z orožjem v roki po štirje — štirje s trdim podkovanim korakom i resnim obrazom patrolirajo. I kak hitro se je prišlo do te s p r e m e n j a v e. Le dva dni je bilo nekaj malo s t r e l a n j a, nekaj malo revolucije po mesti, i taki se je vrvenje spremenilo v skrivno zlonosečo tihoto.

V tom zburkanom časi sem dobo naročilo odpotüvati kem prle v Heongshanški misijon i pomagati ondotnima misijonarima. To bi se pravlo iz ene fronte v drugo iti: ne kak izdajalec niti kak vojščak ali pa odposlanec mirovni pogojev med obema nasprotnikoma, nego kak nebrizna ftica, ki leti iz enoga tabora v drugoga nebrigajoč ne enoga niti drugoga nasprotnika; ona ne izdaja nikoga i neškod i ne ednomi ne drugomi; njeni posli so vsekajdrugoga kak pa sovraštvo. Tak bi mogo zdaj tüdi jaz preleteti. Ali kak to napravim? Peroti nemam, naravna zveza je pa

pretrgana. Dvakrat sem hodo štiri vüre peški do Čin Shana i si tam na kitajskom ozemlju iskao zveze z notrašnjimi mesti Heongshana. Vsakokrat so me Čeng Kven Meng-ovi vojaki nazaj zapodili. Vsaki čunek, vsako barko so meli zasedeno; ne kitajc ne evropejec sme plavati po tej vodi. Peški hoditi z težkov prtlagov (pakom) pa ne bilo mogoče: predaleč je, gore visoke i poti pune razbojnikov.

Ne mi je preostalo drugo, da sem odišo z velikim parnikom v Hongkong i si tam poiskao zvezo z notrašnjimi mesti Heong-Shana. Načrt se je tudi posrečo. 20. julijuša zvečer ob šesti sem že prišo v Hongkong. S sebov sem meo tudi 23 gojencev, ki so šli v Skekki na počitnice. Z ništernimi se stavim ob obrežji, da sem nam zastražo prtlago, drugim sem pa naročo, naj se hitro predno sunce zajde raspršijo po pristanišči i poiščejo ladjo, ki pela direktno v Shekki. To ne trpelo dugo. Za pol vüre smo že na Shekkijskoj ladjici bili. Vse je bilo natlačeno; deca so dobili prostor na dne skladišča, jaz pa v skupnoj sobi popotnikov. Kabine nesem jemao zavolo velke vročine in dragočine. Vsi smo se kühali od velike vročine i soparice; neznosna je postajala ona vroča lüknja; čakati smo pa mogli skoz celo noč do štrte vüre zjütraj. Zapüstili smo ladjo prek noč in si šli kratit čas na hladno obal i široke Hongkonške vilice. Keliko je tü radovednežov! Človek bi mislo da je narod iz zraka spadno.

Nesrečna kitajska državljanska vojska je prisilila jezere bogatinov i siromakov, da so si šli poiskat varnoga prostora. Takša zavetišča so Hongkong — Macao, ali to zadnje zdaj zavolo revolucije več tudi nevarno; vekši del kitajcov se je tedaj zatekeo v Hongkong. Brezi strehe, brezi posla celi den pohajajo po vilicaj in občüdüjejo tramvaj, funikularni i zobčasti tram na goro, kočije z konji, avtomobile itd. reči štere te ubogi narod dozday šče ne vido. Kda pa vidijo, da kakši angleški stotnik pela četo lepo izurjenih indijanskih vojakov, potem pa zbežijo i se poskrijejo. Državljanska vojska je vsadila v kitajce grozen strah pred vojaki.

Noč smo prestali v hüdom boji proti spanji i dremanju, ki je po sili v oči sililo. Zjütraj obširaj odrine ladjica iz Hongkonga. Med gostim otočjem je plavala po morji do edenajste vüre, nato pa je stopila v široka vüstja velikoga Sikkianga. Komaj je postalo svetlo, se začelo tudi živahno pogovarjanje med popotniki. Govorilo se je o vojski, o pirateriji, o Čeng Kven Mengi, o Sün Jat Zeni itd. kaj pač kitajce zdaj najbolje vznemirja. K meni se je približao mladi gospod. Na zvüna se je vido dober i pošteni mož, ali naznotraj ga je mantrala hüdobija ino neki izdajalski pregrehi.

„Gda sam tisti odvečarek paseo živino na senožati pri cesti,“ pripovedavao je redovnik „stavo se je tam foringaš z žmetno naloženimi koli, sfora se njemi je potrla. Jaz sam njemi pomagao, kelko sam mogeo, i gda je foringaš vido, ka sam povsod priličen, pitao me je či, bi šteo žnjim iti. „Rad bi šo.“ sam pravo „nego bojim se, či bom te palik doma bit.“ — „Kak do tebili, vej te ne dobijo več v roke. Zmenov se boš vozo po sveti, i gda boš vekši, dobiš lepà kola, konje i vozila va se od mesta do mesta.“ Meni so bilé reči po volí; tam sam nihao živino i sam odišeo z foringašom. — Prišla sva na gornje Štajarsko i tam me je dao v samostan v šolo, da bi se navčo nemški. Ar sam bio dobre glave, zato mi je včenje ne delalo težave, i vučitelje samostara so me radi meli. Gda je šola minola, pride foringaš po mene. Nego redovniki so ga prosili, naj me tam niha, ár bi škoda bila, da bi zanemáro včenje, ár mám dobre zmožnosti; meni se je pa življenje v samostani jako dopadnolo i sam bio veseli, gda mi je pravo foringaš: No dečko, či bi rad tū bio, pa bodi, jaz ti ne braním, probaj svojo srečo.“

„Dokončao sam tam včenje i postano dūhovnik. Potom je bilo moje edino želenje šče ednok viditi mojo domačijo i lūbo mater. Proso sam v samostani odpūsta za par tjednov, ka so mi tūdi radi dobolili, i tak sam se na poto proti domi.

I vidite! Bog je blagoslovo moje nakanenje, — ne sam toti naišeo matere žive, ali prišeo sam vam v tolažbo.“

Redovnik je dokončao. Betežniki so prišle suzé v oči. Potom so prišli z svetim obhajilom, i za edno vōro zatem, gda je prijao sveta svestva, vgasno je posvet njegovoga življenja za vsigdar. Mro je vu svojoj nigdašnjoj domačoj hiži, i Tomaž njemi je zatisno oči.

Tretje zajtro so skazali vesničarje slednjo čast svojemi nesrečnomi sosedí, dosta lūstva ga je sprejavalo na cintor. Tomaž je slovo zeo od vesničarov šče tisti dén i šo nezaj v samostan, žalosten zato, ka ne vido več matere, nego vendar zadovolen, ár je prineseo zadnjo tolažbo svojemi očini, ar se je palik žnjim zmiro i ga rešo za večno življenje.

Dolinar.

povrnola spoved na vüha ino vnogo več zmot, štere ti jaz tû ne-
morem naštevati, ar jih neboš razmo. Ali ne pomeni to, da vsi
vküp plavate v velkom morji verske zmote? Vse verske pomote
mate pri sebi in šče v tom neste jedini, nego rovate eden proti
drûgomi, samo v tom ste jedini, da trdite, ka je Katoličanska Cer-
kev ne prava i preostra. Le poglej kak nedoteknjeno katoličanska
Cerkev čuva vse Jezušove navuke i sakramente, kakša svetost
sija iz nje in kak čûdovito se brezi sredstev razvija. Dnes kato-
ličanski misijonarje v največkšem pomenjkanji ino siromaštvi ži-
vejo tû med nami ino poglej kak neumorno ino nesebično delajo
za blagor tvoji poganski bratov rojakov. Hodijo od vesi do vesi,
od hiše do hiše ino iščejo zgûbljene ovčice; i vaš misijonar?
Celi den sedi s svojov ženov v lepoj zidanoj palači. Bogata pro-
testantska Amerika jim pošila dolare, da plačajo vučitele, šteri v
šoli pali za peneze deco in njih starše pregovorijo na vašo vero.
Ti si kitajc, i znaš da vi kitajci za en dolar odate dûšo i telo.
To je potem lepa ino lehka meštrij; tembole, da vas protestanti
ne silijo včiti se krščanskoga navuka, ar ga sploh nemajo; vam
dovolijo mnogoženstvo, vam dovolijo, da malike- bolvane lahko
naprej molite ino vas krstijo brezi vsake potrebne izobrazbe v
pravom Jezušovom navuki. Ali tû ne vidiš, da je to tak neprav?
Potemtakom je med vami protestanti ino kitajskimi pogani- kon-
fucijanisti samo teliko razlike, da so pogani med sebov v verskom
prepričanji ino malikovanji jedini, medtem ka vi protestanti ste
med sebov v verskom prepričanji sporni in razdeljeni nad 347
krivo ver! Le poglej prijatelj če je zdaj katoličanska Cerkev ne-
prava Kristušova Cerkev ino če je ona rejsan preveč ostra! . . .
Ti si toti iz poganstva odišo v kristjanstvo, ar si bio krščen, ali
kristjanstvo popačeno, pokvarjeno, ki je brezi svete meše, brezi
svetih sakramentov, ki so jedina sredstva postavljena od Jezusa,
po šteri nam on svoje milosti deli. Prijatelj glej, da je tvoja duž-
nost, da se kemprvle povrneš na pravo pot. Vsaki den so ti
na razpolago sredstva; izvoli

Srmak, tû je končala njegova filozofija, ne mi je znao drûgo
odgovoriti, kak da imam prav. Zobston pa tûdi ne bio moj govor.
Na jûtri den proti večeri me je prišo obiskat v našo rezidenco.
Oblûbo je, da priležnico (ne zdano ženo) odpošle, da se zadovolji
z enov ženov ino da na vsak način hoče postati katoličanec. Z
patrom Kanazeijom sva šla pogledat na njegov dom kak tam
stojijo reči. Zažgala sva šče nekaj malikov, ki jih je mela njegova
žena, ino nato je dobio dovoljenje, da prihaja vsaki drûgi večer
v našo rezidenco, kde se vči z drûgimi katekumeni potrebnoga

navuka. Kda bo zadostno podučen ino pripravljen vzdržavati potrebne pogoje, potem se bo spovedo. Ž njim prihaja tudi en drugi kitajski vučiteo istotak protestant. Tomi je pa v nekoj trgovini g. misijonar Kanazei podobno pridigo držo ino se je odločo spraviti se na pravo pot.

Drugi popotniki kitajci poganje so poslušali najni pogovor; ali mislim, da ga niti eden ne razmo, zakaj te poganje do zdaj so šče ne čuli gučati od katoličanstva ali pa protestanstva; zato bi jaz zdaj jako rad zavio moj pogovor na drugo stran ino tudi tam potegno kakšo zgubljeno ovčico iz nesrečne tmice neverstva. Začeli smo si znova pogučavati o vojski, o Sünovom pobegnjenji, o revoluciji v Makaoji . . . med tem sem pa isko priliko kak bi se dalo začeti znova pogučavati o verskom življenji. Meo sem pri sebi časopis „Hongkong Deyli Pres.“ Kitajci so me z najvejšov pazljivostjov obdali, da sem jim iz njega pripovedavo vojaške novice. Poleg toga so začeli občudovati mojo dugo ino košato brado, moj beli talar, črevlje ino krščak, pač vse kaj je bilo na meni, je zbūdilo njuvo radovednost ino sem posto vsred njih predmet radovednoga obzijavanja.

Prišo je čas, da so nam dvorjeniki nosili obed na stol. Mene je prišo pitat, če jem kaj posebnoga. Pravo sem njemi: europejec sem i zato jako rad malo župe jem; eno šalico mi jo prinesi, druge prikūhe bom skūp zvami kitajci jo. Kitajci majo navado, da jih samo osem pri ednom stoli je; v salončki je bio samo prostor za en stol, zato smo se po osem vrstili pri obedi ino jeli skūpno iz edne sklede. Ništerni so si bole potiho med sebov pogučavali kak bom denok jaz jo z tov dugov ino košatov bradov in če bom znao nūcati njuve botiče.

Kitajci pri jeli ne rabijo žlice, nego dva batiča ali palčici. Jaz sem se pa pod bajusami smehao njuvoj radovednosti i si mislo, le počakajte, kda si k stoli vsedemo, te že vi vidli, če se bom jaz dao znoriti od vas. Pri prvom zasedenji stola so mi taki ponūdili prostor. Oni si vsedejo ino se po njuvoj navadi taki pozdravljajo z dugim zategnjenim „Óóóóó,“ jaz sem pa stoječki zmolo Zdravo Marijo ino si nato vsedem ino tudi jaz za voljo vlūdnosti začnem pozdravlati z „óóóóó . . .“ ino oni mi istotak odgovarjajo „sing sǎng óóóóó.“ Nato smo po njuvoj navadi določili ednoga zavoditela obeda, šteromi smo mogli med pojedinov pokorni biti. Pri Kitajci se ne vrstijo z jedili, nego če imajo po deset prikūh vse naednok postavijo na stol v telikih skledicaj. V štero voditel najprvlé segne, v tisto potem vsi ido z botiči jemati; tak se potem med celim obedom lejče z botiči iz

ene šalice i drugo i se vse križ grabi ino je brezi vsakoga reda. Če je voditel bolj novi, bolje se divja od šalice do šalice ino se med tem pozdravljajo z njihovim znamenitim „óóóó.“ Mene so jako opažovali, če dobro rabim njuve palčiče. Edno sem meo primeri naslonjeno na srednji prst, z drugov sem pa z kazalcem odpero ino zapero jedila ino si noso v vüsta. Ne sem njim pa povedo, da sem se en celi mesec, predno sem šo na deželo, vado jesti z palčicami v Makaoji. Kda smo končali, je dvorjenik šče le potem prineso mojo naročeno župo. Že sem pozabo na njo, zato sem njemi pravo, da zdaj sem že sit ino se ne čütim, da bi šče to mogeo doli spraviti. Krego se je, da jo morem plačati, če sem jo naročo. Vzemem, in v pomanjkanji žlice spijem župo. Dvakrat-trikrat prav pokitajsko plünem po sreteli ino pravim: oj nesreča, ta je pa pač nikaj nevredna, šče osolena ne bila; mi evropejci ne jemo neslanih rečij . . . dao se njemi dva centa za njo.

Kitajci majo navado, da se po svakom obedi z vročov vodov omijejo, zato smo tüdi mi vstali ino med tem ka je drugih osem ljudih zasedlo stol, smo se mujvali i nato pa si vsedemo v naslonjače. Začeli so pušiti ino tüdi jaz sem prižgao mojo pipo na vodo. Vozili smo se že v vüstji širokoga Sikkianga ino pred nami so se odpirala nepregledna polja riža in banan. Jaz sem znova iskao priliko, ka bi začno govoriti nekaj od Boga tem poganom. Začetek je težek, potem že ide naprej. Zaželjeni trenutek je sam od sebe prišo.

Eden preci ogleden mož me pita kelko časa sem že na Kitajskom, da mi jezik šče ne teče gladko ino bole po evropejsko zavijam njuve reči; po študentovskom narečji bi se to pravlo, da je konstrukcija ne bila kitajska. Odgovoro sem njemi, da komaj edenajst mesecov. „Óóó“ so se čüdili, da je potem šče precij gladko. Nato me pita, zakaj mam dugo obleko, medtem ka drugi evropeci- angleži v Hongkongi- nemajo takše obleke. — Tü sem jaz začno razlagati o mojem pozvanji (v poganskem pogovori se to nači ne dalo razložiti: „Nebeskoga Gospodara mandarin“;) začeo sem njim potem razlagati o Bogi stvoriteli nebes ino zemlje, vseh rastlin živali in človeka posebi; o pregrehi prvoga človeka ino o Jezušu, ki nas je prišo odrešit, o njegovih navukaj ino delaj, o njegovej svetoj Cerkvi, o prvih kristjanih in o našem pozvanji tü med njimi. Pravim, da zapripovedavanje bole radovednoga človeka na sveti ne kak je Kitajc. Vesčas so me pazlivo poslušali ino stavili več radovednih pitanj, na štera sem jim rad odgovarjao. En je pravo: ja, če je tak, potem je zaistino

tvoja vera jako potrebna. Odgovorim njemi, da to ne moja vera, nego božja, vera vseh ljudij na sveti, ar sino si njegova deca.

Tudi te pogovor je rodio mali sad. Štirje so me pitali, kde stanujem, da me obiščejo. Tin Čü Tong, sem njim odgovoro, to je katoličanski misijon; vekši del Shekkijski prebivalcev zna za njega, zato ga brez težave lahko najdete.

Na jutri den proti večeri so vsi štirje prišli v „Tin Čü Tong“ ino eden je šče s sebov pripelo očo ino mlajšega brata. Že en mesec redno prihajajo z mojim protestantov vred k navuki ino se vsi vrlo včijo katekizem. Bog daj stanovitnost ino dušni blagoslov ino da jim bo sledilo vnogo drugih.

Ob šesti-zvečer smo se priplavali v Shekkijsko pristanišče. Kakša razlika med tem pristaniščom, med tem mestom ino Hongkongom ali pa Makaojom! Tü ne zidenih pomolov; vse iz bambusovoga trsta; za vsakim viherom morejo novoga delati. Mesto je zazidano z 6 metrov debelim zidom; hiše po mesti prave kuče; vilice voske, zgoraj z štorimi pokrite proti sunci, spodaj mokre, zamazane, srmdeče, pune prašičov, gosk, kokoših itd, pravi labirinti. Po pol vüre hoda sem prišo z decov do „Tin Čü Tonga“. Tü sem jih odslovo na njih domove ino jim naročo, da moro vsako nedelo priti k meši, da domá med pogani ne smejo pozabiti svoje krščanske dužnosti ino bi šteri se dao zapelati, da bi krivim bogovom darüvo. Odišli so v svoje kuče, jaz sem pa vstopo v območje g. Kanazeija pred stojnika Heongshanškoga misijona in postao za dva meseca njegov pomočnik ino spremljevalec na misijonskom potovanji.

Naša država.

Podamo kratek pregled naše države, da lahko vidite, bar nakraci, kakša je naša država, njena zemlja, ljudstvo, kultura i vöra ljudstva itd.

Naše granice.

Naša država leži i to vekši deo na Balkani, menjši deo pa sega v srednjo Evropo. Najjužnejša točko leži na južnoj Strani Ohridskoga jezera, najsevernejša točka pa v našem Prekmurji (Hodoš). Na našo državo meji osem držav i to so: Na severi Austrija in Madžarska, na vshodi Rumunija in Bolgarija, na jügi Albanija, potem ešče mala Reška država i Italija, meji pa tudi

Jadransko morje. Večina mej je naravnij, to so ali gore ali vode ali pa morje, le na severi proti Madžarskoj nemamo naravne meje, gde je odprta ravnica; tu so politične ali umetne granice.

Ka naša država ma kakšo lego, ma velke i važne prometne ceste, željeznice, štere vežejo jüg s sevrom i Iztok (Vzhod) z zapadom. Važne železniške proge so: Na jüžnom deli srednje Evrope ide železna črta Bordo—Milan—Belgrad—Bukarešt—Odesa i v Orient ide črta Berlin—Dunaj (Beč)—Budapešt—Belgrad—Carigrad—Bagdad (v Ažiji) zavolo toga se pri nas, kda se vse pomiri, lahko razvije močna trgovina s celim svetom, posebno pa da mamó tüdi velki deo Jadranskoga morja.

Velikost i deli naše države.

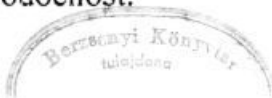
Oblika kraljevine je trikotnik. Severna stranica je skoro ravna črta, meri 600 km. od Triglava do Segedina; vshodna stranica od Segedina do Kajmahčalana (v jüžnoj Macedoniji), duga je tüdi 600 km. najdugša je stranica šteri tvori Jadransko morje, duga 930 km.

Cela država meri okoli 248000 km².

Deli države so: 1) *Srbija* 90000 km², 2) Bosna i Hercegovina 51000 km², 3) Hrvatska i Slavonija z Medžimurjom 44000 km², 4) Vojvodina 20000 km², 5) Slovenija z Prekmurjom 16000 km²) 6) Črna Gora 14000 km², 7) Dalmacija 13000 km². Tak spada naša država med srednje evropske države.

Škole v državi.

V Jugoslaviji mora hoditi vsakši v takzvano osnovno školo, to je ljudska škola. Ljudskij škol mamó sküpnó 6832. Več škol je po severnom deli države. Srednjih škol, to so gimnazije, realke, liceji učiteljišča itd. mamó 166. (V Sloveniji 13.) Od visokij škou mamó 6. Še spadajo vseučelišča, tehniška škola i višja pedagoška škola. To bi bio jako kratki pregled naše države, iz šteroga pa že mamó nekaj, da bar kelkotelko znamó od naše države. Iz toga kratkoga pregleda pa se že vidi, da naša država ma bodočnost. Naša narava je jako bogata; nanovo se zidajo zdaj razne fabrike, tak, da v kratkom vremeni postanemo tüdi v tom pogledi neodvisni od drügij. Glavno je pa, da je naša država, narodna država. Vsi smo Slovani, šteri smo za to državo, za štero ščemo delati, da bo mela svetlo bodočnost.

Senje (sejmi), proščenja v Sl. Krajini (v Prekmurji).

Gde je + djani, nega živinskoga senja, nego samo drobno. V vseh drugih mestaj je živinsko i drobno senje vküp. V Rakičani je samo živinsko senje, v Dokležovji i Lendavi pa ešče tüdi konjsko.

Beltinci jan. 20., febr. 24., april 25., junij 27., julij 15., nov. 5.
Bogojina maj 19., september 4.

+ **Cankova** marc 19., v ponedlek po cvetnoj i sv. Trojstva nedeli, na Rupertovo v septembri i novembri 11.

Črensovci maj 3., sept. 14. i v ponedlek po teh dnevah.

Dobrovnik v ponedlek po Telovom, julija 25.

Dokležovje junij 18., august 21.

+ **Dolenci** junij 16., december 6.

Dolnja Lendava januar 25., po 3. postnoj nedeli v četrtek, na Velki četrtek, v ponedlek po Risálih, julija 28., augusta 28., oktober 28., november 25., v četrtek pred Božičom. — Vsaki tork svinjsko senje.

+ **Grad** (G.Lendava) marc 28., junij 20., aug. 16., sept. 29., nov. 30.

+ **Hodoš** marc 10., julij 5., august 19., oktober 5.

Križavci april 16., junij 4.

Krog maj 4.

+ **Küzdoblan** na Križni četrtek.

+ **Martjanci** maj 6., august 6., november 11.

+ **Petrovci** Sv. Trojstva nedelo, julij 4., september 8., oktober 28.

+ **Pužovci** julij 13.

Püconci maj 28., julij 10., september 10., november 10.

Prosenjakovci marc 15., jun. 16., sept. 2. i november 28.

Rakičan marc 26., v torek pred risalih, jul. 2., aug. 16., okt. 8.

+ **Selo** prvo nedelo po Srpnjoj Mariji i Miklošovom.

M. Sobota v tork pred fašenkom, v ponedlek po čarnoj nedeli na mesec po risalskom pondelki, to je 4. ponedlek, junij 24., august 24., oktober 15., december 6.

+ **Sv. Bedenek** pred pepelnicov., po postnih kvatrah., po cvetnoj nedeli, po jesenskih kvatrah, i pred Božičom, vsikdar v ponedlek.

+ **Sv. Jelena** augusta 18. — **Sv. Jürij** april 24.

+ **Sv. Sebeštjan** jan 20., 2. nedela po vüzmi, jun. 15. i dec. 21.

+ **Tišina** februar 25., junij 5., september 8—9.

Törnišče v četrtek pred cvetnov nedelov, drugi ponedlek po vüzmi, v četrtek pred risalami, junija 12., v četrtek pred velkov mešov, drugi den po maloj meši, okt. 4. i vsaki četrtek svinjsko senje.

Stalna tabla časa, kda nam živina skoti.

Den púščá- nja	Skoti nam				Den púščá- nja	Skoti nam				Den púščá- nja	Skoti nam			
	kobila	krava	ovca	svinja		kobila	krava	ovca	svinja		kobila	krava	ovca	svinja
Jan. 1	Dec. 2	Okt. 3	Jun. 4	Apr. 5	Maj 1	Apr. 1	Febr. 5	Okt. 2	Aug. 21	Sept. 3	Aug. 3	Jun. 9	Febr. 8	Dec. 23
5	6	12	9	12	5	5	9	6	22	6	7	13	7	27
9	10	16	12	16	9	9	13	10	20	10	11	17	11	31
13	14	20	16	20	13	13	17	14	26	14	15	21	15	
17	18	24	20	24	17	17	21	18	2	18	19	25	19	4
21	22	26	24	26	21	21	25	22	6	22	23	29	23	8
23	26	1	28	28	25	25	1	26	14	26	27	3	27	12
29	30	5	2	2	29	29	5	30	18	30	31	7	27	16
Febr. 2	Jan. 3	Jul. 9	6	10	Jun. 2	Maj 3	Nov. 7	7	Okt. 22	Okt. 4	Sept. 4	Mar. 7	3	20
6	7	13	10	14	6	7	13	8	26	8	8	11	7	24
10	11	17	14	18	10	11	17	11	30	12	12	15	11	28
14	15	21	18	21	14	15	21	15	4	16	16	19	15	
18	19	25	22	25	18	19	25	19	8	20	20	23	19	5
22	23	29	26	29	22	23	29	22	12	24	24	27	23	9
26	27	3	30	30	26	27	2	27	16	28	28	31	27	13
30	31	7	3	7	30	31	6	28	20	Oct. 2	Aug. 4	Apr. 8	31	17
Marc 2	Febr. 4	Aug. 11	8	11	Jun. 4	Dec. 6	14	1	Nov. 16	Nov. 1	Oct. 2	Apr. 8	31	21
6	8	15	11	15	8	8	14	6	24	5	6	12	8	25
10	12	19	15	19	12	12	18	9	28	9	10	16	12	
14	16	23	19	23	16	16	22	12	1	13	14	20	16	1
18	20	27	23	27	20	20	26	16	5	17	18	24	20	5
22	24	31	27	31	24	24	30	20	9	21	22	28	24	9
26	28	4	31	4	28	28	30	24	13	25	26	1	28	17
Apr. 3	Marc 4	Sept. 8	4	8	Jul. 5	Jan. 8	Jan. 8	2	Dec. 17	Dec. 3	Nov. 3	Maj 5	3	21
7	8	12	8	12	5	12	8	2	25	7	7	8	6	25
11	12	16	12	16	9	10	16	6	29	11	11	10	10	29
15	16	20	16	20	13	14	20	10	3	15	15	14	14	2
19	20	24	20	24	17	18	24	14	7	19	19	18	18	6
23	24	29	24	29	21	22	28	18	11	23	23	22	22	10
27	28	1	26	1	25	26	1	22	15	27	27	29	30	14
Febr. 1	Febr. 1	1	26	26	29	Jun. 30	5	30	19	31	Dec. 1	Jun. 3	3	18